

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра журналістики, реклами та PR-технологій

«Допущений до захисту»

Завідувач кафедри

 Оксана ФІЛАТОВА

«25» травня 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

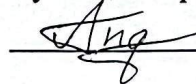
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: Роль місцевих медіа у висвітленні екологічних проблем Миколаївщини

Виконав: студент групи 4561
спеціальності

061 Журналістика

Кузнецова Ірина Сергіївна



Керівник: докторка філологічних
наук, професорка

Філатова Оксана Степанівна



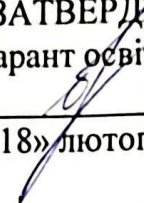
Миколаїв – 2026 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра журналістики, реклами та PR-технологій
Спеціальність 061 Журналістика
Освітня програма Реклама і зв'язки з громадськістю

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 Гузенко С. В.

«18» лютого 2026 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Студентці Кузнєцовій Ірині Сергіївні

1. Тема роботи: Роль місцевих медіа у висвітленні екологічних проблем

Миколаївщини

Керівник роботи докторкафілол.н., проф. Філатова О.С.

Затверджено наказом ректора № 198-уч від «25» лютого 2026 року

2. Термін подання роботи: до 26.05.2026 р.

3. Вихідні дані по роботі: фахова література, матеріали конференцій,
репозитарій університету

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів)

Розділ 1. Поняття та концептуальні особливості екологічної
журналістикиРозділ 2. Особливості висвітлення екологічних проблем миколаївщини у
місцевих медіа

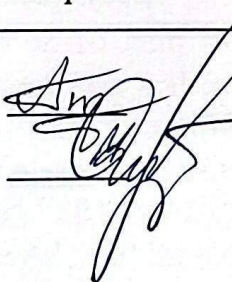
5. Перелік презентаційних матеріалів виконаний в програмі PowerPoint

6. Дата видачі завдання 18.02.2026 р.

п/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Аналіз науково-дослідницької літератури. Складання розгорнутого плану роботи	Лютий 2026	виконано
2	Огляд поняття та концептуальних особливостей екологічної журналістики, написання розділу 1	Березень 2026	виконано
3	Дослідження особливостей висвітлення екологічних проблем Миколаївщини у місцевих медіа написання розділу 2	Квітень 2026	виконано
4	Апробація результатів дослідження на конференції	Травень 2026	виконано
5	Оформлення роботи, подання документів на захист	Червень 2026	виконано
6	Подання кваліфікаційної роботи рецензенту для рецензування	Червень 2026	виконано
7	Попередній захист кваліфікаційної роботи	Червень 2026	виконано
8	Захист кваліфікаційної роботи	Червень 2026	виконано

Студент

Керівник роботи

Кузнецова І.С.

Філатова О.С.

Анотація

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню ролі місцевих медіа у висвітленні екологічних проблем Миколаївщини. Основною метою дослідження є з'ясування того, як регіональні засоби масової інформації формують екологічний порядок денний, інформують громадськість про стан довкілля та сприяють розв'язанню екологічних проблем регіону, зокрема в умовах російсько-української війни.

У першому розділі розглянуто теоретичні засади екологічної журналістики: специфіку самого терміна, її функції та першочергові особливості, різновиди екологічних проблем і екологічну комунікацію в умовах війни, а також роль локальних медіа у висвітленні питань довкілля. У другому розділі здійснено контент-аналіз публікацій чотирьох місцевих медіа — телеканалу «ТРК МАРТ», інтернет-медіа «Новини N», онлайн-видання «Миколаївська правда» та газети «Вечірній Миколаїв» — за період із вересня 2025 по березень 2026 рр. Досліджено тематику й підходи до подачі екологічних матеріалів, їхню жанрову палітру та ілюстративний супровід, виявлено типові недоліки висвітлення (залежність від офіційних джерел, брак аналітики й експертних коментарів, обмеженість жанрів). За результатами аналізу розроблено практичні рекомендації щодо підвищення ефективності висвітлення екологічної проблематики в регіональних ЗМІ.

Ключові слова: екологічна журналістика, місцеві медіа, екологічні проблеми, Миколаївщина, контент-аналіз, екологічна комунікація.

Abstract

The qualification work is devoted to studying the role of local media in covering the environmental problems of the Mykolaiv region. The main goal of the research is to determine how regional mass media shape the environmental agenda, inform the public about the state of the environment, and contribute to solving the region's ecological problems, particularly in the context of the russian-ukrainian war.

The first section examines the theoretical foundations of environmental journalism: the specifics of the term itself, its functions and primary features, the types of environmental problems and environmental communication under wartime conditions, as well as the role of local media in covering environmental issues. The second section presents a content analysis of publications from four local media outlets — the TV channel "TRK MART", the online media "Novyny N", the online outlet "Mykolaivska Pravda", and the newspaper "Vechirnyi Mykolaiv" — over the period from September 2025 to March 2026. It investigates the topics and approaches to presenting environmental materials, their genre palette and illustrative support, and identifies typical shortcomings (dependence on official sources, lack of analysis and expert commentary, limited range of genres). Based on the analysis, practical recommendations are developed to improve the effectiveness of environmental coverage in regional media.

Keywords: environmental journalism, local media, environmental problems,

Mykolaiv region, content analysis, environmental communication.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ.....	9
1.1. Специфіка терміну «екологічна журналістика» та її першочергові особливості	9
1.2. Різновиди екологічних проблем та екологічна комунікація в умовах російсько-української війни.....	17
1.3. Роль локальних медіа у висвітленні екологічних проблем	24
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ МИКОЛАЇВЩИНИ У МІСЦЕВИХ МЕДІА.....	30
2.1. Тематика та підходи до висвітлення екологічних проблем в місцевих медіа.....	30
2.3. Рекомендації для підвищення ефективності висвітлення проблем екології у місцевих ЗМІ.....	46
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогодні екологічний стан в Україні сягнув критичної межі, що зумовлює потребу у тому, щоб про нього повідомляли та виокремлювали окремою тематикою у медіа. Важливою складовою в екологічній журналістиці стало те, що через діяльність промислових підприємств, забруднення річок сміттям, виснаження ґрунтів та особливо російсько-українську війну зазначена галузь перемістилася з суто наукової площини у суспільну сферу.

Україна ще у 2020 році посідала 43 позицію у світі за рівнем забруднення атмосферного повітря і 8-му сходинку – у Європі. При цьому, упродовж року показники України погіршилися, адже у 2019 році наша держава займала 60 позицію у світі та 13-ту – у Європі [51].

Із початком повномасштабного вторгнення ситуація значно погіршилася. Відповідно до досліджень, концентрації шкідливих домішок після російських атак зростали у середньому на 100–400 %, а в окремих екстремальних ситуаціях – понад 1000 % [58]. Отже, значущість екологічної проблем, а відповідно і матеріалів про це зростає, при цьому особливо важливо до цієї проблематики звертатися на місцевому рівні.

Об’єкт – екологічна журналістика та її специфіка.

Предмет – особливості висвітлення екологічних проблем у місцевих медіа Миколаївщини, зокрема тематика, жанрові форми, підходи до подачі матеріалів.

Мета – з’ясувати роль місцевих медіа у висвітленні екологічних проблем Миколаївщини.

Завдання:

- розкрити специфіку терміну «екологічна журналістика» та визначити її ключові особливості;
- охарактеризувати різновиди екологічних проблем у публічному дискурсі в умовах російсько-української війни;

- визначити роль локальних медіа у висвітленні екологічних проблем;
- проаналізувати тематику та підходи до висвітлення екологічних проблем у місцевих медіа;
- дослідити жанрову палітру, ілюстративний супровід та інші особливості матеріалів;
- розробити рекомендації для підвищення ефективності висвітлення проблем екології у місцевих ЗМІ.

Стан дослідження проблеми. Екологічна журналістика як наукова сфера поки що вивчена недостатньо, особливо на локальному рівні. О. Ковальчук [38] досліджує подачу екологічних тем у загальноукраїнських газетах; міжнародний досвід та українські реалії екологічної журналістики – С. Харченко, В. Шинкарук [54–55]. А. Цимбал та Н. Стеблина [56] – роль екологічної журналістики під час війни, відзначаючи її значення у формуванні суспільного сприйняття загроз для довкілля. Окремі роботи зосереджені на кризових екологічних комунікаціях та формуванні екологічної культури в медіа. Так, А. Мирошниченко [44] – кризові комунікації в умовах російсько-української війни, а Л. Мялковська із колегами [45] – сучасні підходи до екологічної культури в українських медіа. Тощо.

Щодо місцевого рівня, то Т. Бончак та С. Онуфрів [31] приділяють увагу екологічній проблематиці в локальних медіа. Тому вивчення ролі місцевих медіа у висвітленні екологічних проблем Миколаївщини зараз на часі.

Джерельна база. Для аналізу відібрано такі медіа, як телеканал «ТРК МАРТ», інтернет-медіа «Новини N», онлайн-видання «Миколаївська правда», газета «Вечірній Миколаїв». Матеріали вивчали упродовж періоду з вересня 2025 по березень 2026 рр.

Методи дослідження: контент-аналіз публікацій місцевих медіа, порівняльний аналіз, системний аналіз екологічних матеріалів, а також методи інтерпретації даних і виокремлення ключових тенденцій у висвітленні екологічних проблем.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати можуть бути використані для покращення висвітлення екологічних проблем у місцевих медіа, підготовки рекомендацій для журналістів щодо підвищення якості публікацій та аналітичності матеріалів, а також для подальшого наукового осмислення ролі локальних медіа Миколаївщини у висвітленні екологічних проблем.

Апробація результатів.

Результати дослідження були представлені на наукових конференціях та семінарах, а саме на:

– III Всеукраїнській студентській науково-практичній онлайн-конференції «Інтернет-журналістика та новітні технології в сучасних медіа», яка відбулася 5 травня 2026 р.;

– IX Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики» яка відбувалася 3 квітня 2026 р.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (59 джерела) та 2 додатків. Перший розділ присвячений концептуальним особливостям екологічної журналістики, а другий – висвітленню екологічних проблем у місцевих медіа Миколаївщини. Загальний обсяг роботи – 61 сторінка, із них основний текст займає 51 сторінку.

РОЗДІЛ 1.

ПОНЯТТЯ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

1.1. Специфіка терміну «екологічна журналістика» та її першочергові особливості

У повсякденному житті громадськість нерідко вважає, що екологічні труднощі не належать до пріоритетних питань, які потребують особливої уваги, водночас навіть не намагається повною мірою застосовувати ресурси, спрямовані на збереження природного середовища. Однією з причин громадянської пасивності є необізнаність у сфері екології, тобто йдеться не лише про небажання помічати сміття на вулицях, а про повну відсутність роздумів над подібними явищами, коли людина навіть власноруч долучається до забруднення довкілля.

М. Яблонський справедливо підкреслює, що вагомою є роль екологічної журналістики у геополітиці як внутрішній, так і зовнішній, адже екологічні проблеми не мають державних кордонів. Не даремно відображена екологічна тематика у публіцистиці, документальному та художньому кінематографі, у художній літературі, а також у різноманітних видах мистецтва. Проте саме екологічна журналістика залишається найбільш оперативною у висвітленні таких питань [57].

С. Харченко та В. Шинкарук наголошують, що екологічна журналістика як окремий напрям журналістської діяльності покликана досліджувати й висвітлювати взаємозв'язок між природою та людиною, аналізувати вплив (передусім негативний) людської діяльності на природне середовище і, навпаки, вплив природних процесів на життя суспільства, а також сприяти пошуку шляхів розв'язання екологічних проблем як локального (пов'язаного з конкретною територією), так і глобального характеру (що стосується взаємопов'язаності екологічних криз і катастроф у світі та їхнього впливу на біосферу загалом) [55, с. 82].

Для порівняння, О. Беляков зазначає, що екологічна журналістика – «висвітлення питань, пов'язаних зі здоров'ям населення, економікою, природними ресурсами та різними науковими дослідженнями» [30]. Отже, предмет екологічної журналістики – це взаємодія людей з елементами живої та неживої природи, через що змінюється навколишнє середовище шляхом використання, перерозподілу та руйнування його ресурсного потенціалу.

За іншим, більш вузьким тлумаченням, екологічна журналістика – це безперервне, систематичне висвітлення екологічної проблематики як глобального, так і локального масштабу, причому предметом такої журналістики можуть бути не лише проблемні ситуації, а й позитивні приклади у сфері використання природного довкілля [45].

Варто додати, що формування екологічної журналістики у сучасному розумінні відбулося приблизно в той самий період, коли почали виникати природоохоронні організації як реакція на споживацьке ставлення людини до довкілля та на негативні наслідки техногенного впливу [3, с. 82]. З огляду на зазначене журналісти мають розвивати екологічну тематику на шпальтах друкованих медіа, у теле- та радіопросторі, що ґрунтується на реальних взаєминах між людиною та природним середовищем, а також відображати соціальну реальність і громадську позицію щодо новинних подій, пов'язаних із екологічними проблемами.

У Концепції екологічної освіти України (2019) особливо підкреслюється оперативність засобів масової комунікації, а також їх здатність до максимально широкого розповсюдження екологічних відомостей, можливість швидко застерегти про екологічну загрозу та своєчасно повідомити про моделі поведінки у надзвичайних обставинах: «засоби масової інформації мають ще й ту перевагу, що можуть оперативно попередити про екологічну небезпеку, навчати способам поведінки в умовах надзвичайних екологічних ситуацій, сприяти відведенню екологічних катастроф [48]. Усе зазначене надає їм сьогодні значення одного з провідних чинників покращення грамотності громадян у екологічних питаннях.

Розглянемо типові функції екологічної журналістики. Як зазначає І. Павленко, засоби масової комунікації виконують такі функції у контексті екологічної проблематики:

1. Інформаційно-пізнавальна функція передбачає поширення різноманітних відомостей з усіх галузей життєдіяльності людської спільноти, зокрема щодо стану природного середовища, знань про біосферу, норм використання природних ресурсів, збереження природи тощо.

2. Світоглядно-розвивальна функція пов'язана з формуванням громадської позиції, зокрема екологічної свідомості особистості, ставлення до глобальних екологічних викликів, закономірностей функціонування біосфери, а також із залученням до певних культурних орієнтирів.

3. Освітньо-виховна функція полягає у цілеспрямованому освітньому та виховному впливі засобів масової комунікації, що неминуче відображається на особливостях суспільного мислення, зокрема у ставленні до екологічної проблематики, а також сприяє формуванню активної життєвої позиції щодо раціонального використання природних ресурсів для забезпечення власної життєдіяльності.

4. Соціалізаційна функція реалізується через передавання норм і правил поведінки у суспільстві, системи життєвих орієнтирів і базових цінностей, зокрема у сфері екологічних взаємин, завдяки чому засоби масової комунікації акумулюють як традиційний досвід, так і нові підходи, істотно впливаючи на процеси екологізації суспільної свідомості та громадського життя.

5. Організаційна функція пов'язана зі спонуканням населення до конкретних дій, мобілізацією суспільних ресурсів, які у разі потреби можуть бути спрямовані на запобігання екологічним проблемам або подолання їх наслідків.

6. Функція контролю передбачає загальний нагляд за діяльністю органів влади, громадських інституцій і навіть окремих осіб, що поширюється також на контроль їхніх дій і рішень, які стосуються екологічної сфери [47, с. 198].

Отже, основним завданням екологічної журналістики є забезпечення громадськості об'єктивними та достовірними відомостями про екологічні проблеми й процеси, що відбуваються у природному та соціальному середовищі.

Для порівняння, Д. Олтаржевський визначає такі функції екологічної журналістики: моніторинг екологічних проблем; формування екологічної обізнаності населення; розслідування екологічних правопорушень; популяризація екологічних інновацій; захист екологічних активістів; вплив на процес ухвалення управлінських рішень; сприяння сталому розвитку шляхом [46, с. 29–30].

Отже, проаналізувавши вказані вище функції засобів масової комунікації у сфері екологічної проблематики, можна дійти висновку, що їх роль значно ширша, ніж оприлюднення актуальних відомостей про стан поточний природного середовища. Поширюючи екологічну інформацію, інтерпретуючи події, пов'язані з довкіллям, а також формуючи систему оцінок і суспільних орієнтирів, медіа беруть участь у формуванні екологічної культури суспільства. Тому завдяки поєднанню інформаційної, освітньої, світоглядної та соціалізаційної функцій виникає можливість не лише інформувати громадськість про екологічні виклики, а й поступово формувати відповідальне ставлення до природних ресурсів і до власної поведінки у взаємодії з природою.

М. Яблонський наголошує, що загалом матеріали екологічної журналістики відзначаються різноманітністю: від інформаційних повідомлень до аналітичних публікацій. Даними про стан довкілля оперують і пресова, і телевізійна, і радіожурналістика, однак за швидкістю поширення інформації беззаперечно лідирує мережева журналістика, що поширюється через сайти інформаційних агентств, телеграм-канали, соціальні мережі та інші цифрові платформи [57].

Зважаючи на організаційну та контрольну складові діяльності медіа, помітною стає також їх участь у регулюванні суспільної реакції на екологічні проблеми, оскільки через публічне висвітлення екологічних питань

відбувається привернення уваги до діяльності державних інституцій, громадських організацій і окремих осіб. Саме завдяки такій багатовимірній взаємодії інформаційного впливу, суспільного обговорення та формування ціннісних орієнтирів медіа поступово перетворюються на важливий механізм екологічної освіти й розвитку екологічної свідомості сучасного суспільства.

Сучасний світ і ті виклики, які людство намагається подолати, визначають коло завдань для екологічної журналістики. Передусім ідеться про екологічні проблеми із залученням відомостей з економічної, загальнополітичної, соціальної сфер суспільного життя, починаючи від рівня невеликого населеного пункту й завершуючи масштабами держави та світу.

Важливим напрямом такої діяльності стає формування поваги до природи та дотримання правових норм у сфері охорони довкілля. Не менш значущою залишається і просвітницька мета, що передбачає підвищення рівня екологічної обізнаності громадян різних вікових груп – від наймолодших до людей старшого віку. Поряд із цим екологічна журналістика покликана забезпечувати інформаційний супровід природоохоронних ініціатив і заходів, завдяки чому суспільство усвідомлюватиме значення заходів для збереження природного середовища.

Ще медіа мають сприяти формуванню підґрунтя екологічної безпеки населення і територій, акумулюючи у власних ресурсах необхідний для практичної діяльності документальний корпус правового регулювання екологічної діяльності, а також необхідну базу коментування процесу застосування правових актів у конкретних обставинах.

Екологи, юристи, представники відповідних силових структур і звичайні громадяни через пресу, радіо та телебачення, а також Інтернет-медіа в умовах сучасної інформатизації мають отримувати повний доступ, крім відповідних правових засад, передбачених Конституцією України, також до законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про екологічну експертизу», до Земельного, Водного, Лісового кодексів України та інших

правових документів, що у своїй сукупності формують належний державно-правовий механізм забезпечення екологічної безпеки на всіх рівнях [47, с. 155].

Із сказаного вище також випливає, що крім цього, змістове наповнення матеріалів медіа має ґрунтуватися на документальній базі, що регламентує правові основи суспільної діяльності, пов'язаної з національною безпекою, надзвичайним станом, надзвичайною ситуацією, у яких екологічні проблеми набувають вагомого значення. Подібна діяльність регулюється спеціальними нормативними актами: законами України «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про основи національної безпеки України», «Про об'єкти підвищеної небезпеки», Кодексом цивільного захисту України та іншими нормативними документами, підзаконними положеннями, що мають бути представлені у стратегічних комунікаціях. Тобто медіа та екологічні організації мають дбати також про висвітлення передового досвіду у сфері екологічної діяльності.

Ще однією характерною рисою екологічної журналістики є активна соціальна позиція у суспільстві. Люди традиційно сприймають засоби масової інформації не лише як джерело відомостей, а й як інструмент захисту своїх прав. Тому у редакції часто звертають громадяни, щоб з допомогою медіа повпливати на підприємства чи навіть фізичних осіб, що своїми діями забруднюють атмосферу, воду тощо.

Крім цього, екологічна проблематика вирізняється серед інших тематичних напрямів також підвищеною емоційністю [Філяніна, с. 139]. З огляду на це журналістам необхідно діяти виважено, щоб не налякати нікого, не провокувати панічних настроїв у суспільстві.

Іншою важливою проблемою, як пише О. Беляков, є науково-технічний характер інформації, з якою працює екологічний журналіст. Складається враження, що йому необхідно поєднувати компетенції біолога, фізика, хіміка та водночас орієнтуватися у питаннях економіки і права [30].

Ще однією проблемою, що безпосередньо пов'язана з технічною інформацією, є її засекречення. О. Беляков наголошує, що часто журналістам

відмовляються дерпідприємства надати інформацію, вказуючи, що вона конфіденційна [30].

Хоча ми погоджуємося із позицією А. Цимбал, що сьогодні екологічна журналістика повинна бути вагомим інструментом висвітлення не лише екологічних труднощів, а й тих загроз, які виникають перед природним середовищем у період збройних протистоянь [Цимбал], однак публікацій у медіа про екологію останніми роками поменшало. Частка публікацій, присвячених питанням довкілля, в українських онлайн-виданнях у 2024 році становить лише 1,4 % від загального обсягу інформаційних матеріалів. За даними Інститут масової інформації, зазначений показник зменшився на 0,6 % у порівнянні з 2021 роком, коли на її припадало 2 % інформаційного наповнення медіа [34].

Фахівці Інститут масової інформації зауважують, що публікацій поменшало через висвітлення воєнних подій та їхніх наслідків, які займають основне місце. Водночас таке зміщення інформаційної уваги від екологічної проблематики досить небезпечне, оскільки питання стану довкілля, зокрема наслідки бойових дій, мають визначальне значення для довгострокового розвитку України [34].

Упродовж періоду моніторингу фахівці Інституту масової інформації зафіксували, що:

- найбільшу кількість матеріалів на екологічну тематику публікували редакції видань «Фокус» (3,6 % матеріалів від загального обсягу новин на сайті), «Суспільне» (2 %) та «РБК-Україна» (1,8 %);

- найчастіше засоби масової інформації висвітлювали такі питання: забруднення атмосферного повітря, повідомлення про альтернативні джерела енергії, електротранспорт, забруднення водних ресурсів та результати екологічних досліджень;

- найменшу кількість матеріалів екологічної тематики зафіксовано на сайті ТСН (0,3 % від загального масиву новин за період спостереження), оскільки редакція віддає пріоритет публікаціям про кримінальні події, воєнну

тематику, розважальний або езотеричний контент, а також матеріалам із проявами сексизму;

– у географічному вимірі в публікаціях екологічної тематики найчастіше згадується Україна (59 % від загальної кількості новин, що увійшли до вибірки) [34].

Експерти Інституту масової інформації також рекомендують українським редакціям підтримувати постійну комунікацію та налагоджувати партнерські взаємини з екологічними громадськими організаціями, щоб отримувати від фахівців-екологів коментарі та актуальну інформацію [34].

Отже, результати моніторингу засвідчують, що екологічна тематика поки що не займає провідного місця в інформаційному порядку денному українських онлайн-медіа. Водночас активніша співпраця редакцій із екологічними організаціями, міжнародний досвід та розширення тематичного спектра публікацій позитивно позначаються на екологічному дискурсі.

Головні хиби та характерні огріхи матеріалів на екологічну тематику в загальноінформаційних медіа (за О. Беляковим):

– Нестача елементарних екологічних знань – імовірно, найсуттєвіша вада сучасної журналістики: через нестачу знань часто виникають усі інші труднощі; поверхневність у розкритті питання, невміння виокремлювати головне, нездатність осмислювати проблему тощо.

– Упередженість – найчастіше виявляється у тому, що журналісти під час підготовки публікацій використовують як джерело відомостей лише одну сторону протистояння, надзвичайно часто навіть не припускаючи наявності альтернативних джерел потрібної їм інформації.

– Сенсаційність – вважається, що привернути інтерес аудиторії до екологічних проблем можна лише страхом: глобальною катастрофою, великими проблемами, що насправді це втомлює, тому згодом читач починає уникати будь-яких екологічних повідомлень.

– Відсутність екологічного позитиву (або його обмаль). Позитивним прикладом може виступати виграна у суді екологічна справа, створення нових

екологічно безпечних та енергоощадних технологій, або ж нариси про природне середовище чи тваринний світ.

– Спотворення фактів, неточність подання відомостей – нерідко журналісти внаслідок недостатньої екологічної підготовки, дефіциту часу для опрацювання питання, небажання або неможливості врахувати позицію кількох сторін та з інших причин у журналістських публікаціях з'являються недостовірні відомості, помилкові назви тощо.

– Поверхове ставлення до питання – через дефіцит часу, власних знань, надійних джерел інформування зводять свою роль лише до повідомлення, а вся загальноосвітня функція обмежується, наприклад, великими публікаціями про шкідливість свинцю для людського організму, при цьому фактично не пропонуючи рекомендацій, як можливо змінити наявну ситуацію, не повідомляючи, що саме можна для цього здійснити [30].

Отже, розвиток екологічної журналістики відіграє важливу роль для формування екологічної свідомості суспільства та ефективного реагування на сучасні екологічні виклики. Тому тільки системне, аргументоване й відповідальне висвітлення проблем довкілля у медіа може позитивно позначитися на збереженні природного середовища.

1.2. Різновиди екологічних проблем та екологічна комунікація в умовах російсько-української війни

Екологічні журналісти спеціалізуються на аналізі взаємодії суспільства і природи, причин екологічних криз та можливих шляхів їх подолання. Спільними для багатьох українських засобів масової інформації є такі тематичні напрями:

– офіційні ініціативи щодо охорони навколишнього середовища, як внутрішні (парламентські слухання – офіційні ініціативи щодо охорони

навколишнього середовища, як внутрішні (парламентські слухання у Верховній Раді України, діяльність Кабінету Міністрів України та реалізація його екологічної стратегії), так і міжнародні (підтримка Європейського Союзу у сфері покращення екологічної ситуації в Україні) [37, с. 75];

- екологічне підприємництво (зокрема – банківські депозити екологічного спрямування, «зелена енергія», встановлення сонячних електростанцій тощо) [37, с. 75];

- суспільна активність у вигляді екологічних ініціатив (наприклад, присвоєння пожежному училищу імені випускника – героя ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС, вимоги створення екологічної поліції) або реалізація екологічних проєктів, орієнтованих на покращення стану навколишнього середовища [37, с. 76];

- забруднення навколишнього середовища, зокрема погіршення якості атмосферного повітря, водних ресурсів і деградацію ґрунтів унаслідок промислового виробництва, транспорту, нераціонального використання природних ресурсів або неправильного поводження з відходами.

Їх актуальність пов'язана із безпосереднім впливом проблем на здоров'я населення та екологічну безпеку регіонів. Часто пов'язуються вони з діяльністю великих промислових підприємств, проблемами сміттєпереробки, забрудненням річок і масштабними пожежами, а також із наслідками російсько-української війни.

Наприклад, Т. Дмитруха наголошує, на забрудненню довкілля ртуттю – найгострішій екологічній проблемі сучасності, вважаючи, що оскільки проблема, пов'язана з ртутним забрудненням, має глобальний характер, для її вирішення необхідно впроваджувати відповідні заходи та здійснювати конкретні дії як на локальному, так і на загальнодержавному рівнях. Першим етапом розв'язання цієї проблеми на місцевому рівні є масштабне інформування громадськості [33, с. 48]. Надзвичайно важливо сформулювати інформаційну стратегію в медіа для того, щоб населення було поінформоване про небезпеку ртуті та вміло запобігати її негативному впливу.

У засобах масової інформації для громадян України повинні поширюватися відомості про те, що металева ртуть і її сполуки, а також прилади з ртутним наповненням та інші матеріали, що містять ртуть, у разі неправильного використання становлять джерело підвищеної небезпеки у зв'язку з ризиком гострих і хронічних отруєнь ртутними парами, а також спричиняють забруднення приміщень, територій, атмосферного повітря, ґрунтів і водних ресурсів [33, с. 48]. Населення також повинно бути обізнаним, що ртуть та матеріали, які її містять, належать до речовин першого класу небезпеки, а окремі сполуки ртуті (сулема, ціаніста ртуть) відносяться до особливо сильнодіючих токсичних речовин.

Обов'язково повинна поширюватися інформація про те, що категорично заборонено зберігати прилади з ртутним наповненням на відкритих територіях, поблизу житлових будинків, громадських і навчальних установ, а також на міських сміттєзвалищах. Забороняється також тримати металеву ртуть, пошкоджені прилади з ртутним вмістом і використані ртутні лампи у житлових приміщеннях або в будівлях громадського призначення [33, с. 48].

При цьому привертає увагу неефективна система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та регулювання використання природних ресурсів, незадовільний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства та невиконання принципу невідворотності відповідальності за його порушення.

Водночас продовжує негативно впливати на результативність екологічної діяльності неузгодженість дій центральних і місцевих органів виконавчої влади та інституцій місцевого самоврядування, незадовільний стан системи державного моніторингу навколишнього природного середовища, недостатнє фінансування з державного та місцевих бюджетів природоохоронних заходів.

– воєнні злочини РФ у сфері екології. Треба відзначити, що масштабні екологічні катастрофи висвітлюють майже усі медіа. Наприклад, підлив Каховської гідроелектростанції 6 червня 2023 року є воєнним злочином Російської Федерації, адже через це затоплено низку українських територій,

зокрема понад 80 населених пунктів, є людські жертви, серйозний негативний вплив на довкілля та значні економічні втрати.

Як наголошує М. Яблонський, особливо відчувається недостатність матеріалів, здатних викликати міжнародний резонанс. Аде підлив Каховської гідроелектростанції та його екологічні наслідки треба розглядати як екоцид із відповідними його правовими наслідками на міжнародному рівні [57].

Отже, є потреба більш системного та глибокого журналістського підходу до цієї тематики, адже завдання екологічної журналістики – не лише інформувати про наслідки екологічних катастроф, а й сприяти вирішенню проблеми, покаранню винних та у разі потреби міжнародному розголосу.

– збереження природних ресурсів і біорізноманіття (вирубання лісів, деградації природних екосистем, скорочення популяцій тварин і рідкісних видів рослин) та водних ресурсів.

– зміни клімату, глобальне потепління, тобто проблеми глобального характеру (трапляються рідше). Адже останнім часом дедалі активніше повідомляють про підвищення середньорічної температури, екстремальні погодні явища, природні катастрофи та їх вплив на економіку й суспільство. Як вказано на сайті Центру екологічних ініціатив «Екодія» (громадська організація, яка об'єднує експертів та активістів навколо ідеї збереження довкілля через вплив на прийняття рішень), на зміни клімату насамперед впливає парниковий ефект, однак наслідки для усього світу напрочуд радикальні.

Крім цього, О. Ковальчук наголошує, що за жанрами серед публікацій екологічної тематики у друкованих медіа відчутно лідирує замітка. Із них лівова частка припадає на класичну замітку, що має заголовок та відповідає на сім основних запитань «Хто?», «Що?», «Де?», «Коли?», «Якими засобами?», при цьому її обсяг приблизно одна тисяча знаків [37, с. 17]. Рідше трапляються огляди, інтерв'ю, звіти, коментарі та репортажі.

Разом із тим в Україні функціонує низка інтернет-видання і сайтів, що спеціалізуються на екологічній тематиці, зокрема: «Хмарочос», «Екополітика»,

Центр екологічних ініціатив «Екодія», «Екологія промислового краю» [55, с. 83]. Крім цього, публікації про проблеми екології часто можна побачити у газетах «День», «Урядовий кур'єр», «Експрес» тощо.

Оскільки екологічна журналістика безумовно є частиною ширшої екологічної комунікації, то коротко варто розглянути поняття «екологічна комунікація». С. Харченко тлумачить її як окремий автономний тип комунікації, що вирізняється тематичною спрямованістю. Екологічна комунікація охоплює декілька вимірів: екологічний, природоохоронний, технологічний, суспільний і політичний [54, с. 71].

Екологічна комунікація як самостійний трансдисциплінарний – на перетині екології, комунікативістики, політології, психології, соціології, культурології, економіки, управління ризиками тощо – напрям сформувалася у 80-х роках ХХ століття у Сполучених Штатах Америки. Екологічна комунікація реалізується у системі «людина – природа – соціум» [38, с. 27].

У зарубіжній комунікативістиці поняття «екологічна комунікація» поступово розширилося і його трактують як поширення відомостей та запровадження комунікаційних практик, пов'язаних із довкіллям; як широке поле, що охоплює дослідження і практичну діяльність того, як різні суб'єкти (зокрема установи, держави, індивіди) взаємодіють щодо питань, пов'язаних із довкіллям, і яким чином культурні продукти впливають на суспільство в екологічному вимірі [59].

Натомість в українському медійному просторі означене поняття перебуває на етапі формування. Його застосовують щонайменше у двох значеннях, а саме:

1. Екологічна комунікація – передача наявними каналами відомостей на екологічну тематику, обмін екологічними даними, вплив на громадську й політичну свідомість. Екологічну інформацію інтерпретують як будь-які відомості у письмовій, аудіовізуальній, електронній чи іншій матеріальній формі про:

а) стан таких компонентів природного середовища, як повітря й атмосфера, вода, ґрунт, земля, ландшафт і природні об'єкти, біологічне різноманіття та його елементи;

б) чинники, зокрема речовини, енергію, шум і радіаційне випромінювання, а також діяльність або дії, включно з адміністративними заходами, угодами у сфері довкілля;

в) стан здоров'я та безпеки людей, умови життєдіяльності населення, стан культурних об'єктів і споруд настільки, наскільки на них впливає або може вплинути стан складників природного середовища або через ці складники, чинники, діяльність чи заходи, пов'язані із екологією [54, с. 71].

2. Екологічна комунікація як синонім до поняття «еколінгвістика». Еколінгвістику також називають «екологія мови» або «екологічна лінгвістика», «мовна екологія» або «лінгвістична екологія / лінгвоекотологія» і тлумачать як галузь мовознавства на межі соціо- та психолінгвістики й філософії мови, зорієнтовану на осмислення мови як складового елемента системи взаємозалежного співіснування людини, соціуму і природного середовища, виокремлюючи такі напрями:

- дослідження мовної моделі світу;
- вивчення чинників мовного різноманіття, його типологічних характеристик і функціонування;
- аналіз причин, що спричиняють зникнення мов;
- упорядкування екологічних і неекологічних компонентів мовних систем;
- аналіз текстів, присвячених питанням збереження довкілля, дослідження екодискурсів, а також текстів освітньої спрямованості, орієнтованих на формування екологічної грамотності;
- аналіз психологічних, суспільних, гендерних чинників еко-комунікації;
- розгляд взаємозв'язку екологічної грамотності й мовної культури у контексті боротьби за чистоту мовлення [54, с. 71].

Стратегічні комунікації поширюють в усіх регіонах України зміст основних напрямів національної екологічної політики, спрямованої на досягнення стратегічних цілей: збереження природних об'єктів і комплексів, екосистем, підтримання їх цілісності та життєзабезпечувальних функцій, сталого розвитку суспільства, підвищення якості навколишнього природного середовища й рівня життя, поліпшення стану здоров'я населення та демографічної ситуації, гарантування екологічної безпеки держави.

Основними завданнями комунікації в екологічній сфері, зокрема у медіа, на думку І. Кононенко можна вважати такі, як:

- забезпечення екологічних інтересів (об'єктивно наявні потреби у чистому, безпечному, життєздатному навколишньому природному середовищі, яке підтримує біологічні умови існування) на національному, місцевому та інших рівнях;
- результативна взаємодія та продуктивна співпраця між публічними управліннями, громадськими активістами, суспільними лідерами, неурядовими організаціями та іншими зацікавленими учасниками;
- інформаційне забезпечення та зворотна комунікація; дослідження реакції на ухвалені рішення;
- встановлення партнерських зв'язків між інституційними структурами;
- узгодження комунікацій між різними суб'єктами; посилення стратегічного впливу;
- формування інформаційного простору;
- збільшення кількості прихильників екологічно орієнтованого способу життя завдяки спеціальним технологіям і інструментам;
- поширення екологічної культури у суспільстві тощо [38, с. 26].

При цьому одним із завдань комунікаційної стратегії є підвищення рівня екологічної культури шляхом розвитку якісної взаємодії у системі «влада – громадськість».

Отже, зважаючи на значну кількість функцій і напрямів діяльності, із допомогою медіа оприлюднюються актуальні в екології процеси, управлінські

рішення та громадська активність. Саме завдяки налагодженню діалогу між органами влади, громадськими інституціями та суспільством можна добитися покращення екологічних цінностей, відповідального ставлення до природного середовища і зміцнення екологічної культури в сучасному соціумі.

Крім цього, оскільки протягом тривалого періоду економічний поступ держави супроводжувався незбалансованим використанням природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань охорони довкілля, що унеможлиблювало досягнення збалансованого (сталого) розвитку, то сьогодні медіа повинні якісно сприяти розв'язанню, зокрема, таких проблем, як наявності підпорядкованості екологічних пріоритетів економічній доцільності; ігнорування негативних наслідків подібної діяльності для довкілля у законодавчих та нормативно-правових документах, зокрема у рішеннях Кабінету Міністрів України та інших інституцій виконавчої влади та багато іншого [41, с. 123].

Отже, у сучасних екологічна тематика має знаходити своє відображення передусім у висвітленні проблем забезпечення екологічної безпеки. Ці питання перебувають серед пріоритетних напрямів державно-правового регулювання.

Таким чином, екологічна інформація на шпальтах медіа, в Інтернет-ЗМІ, у теле- та радіоефірі відіграє і загальноорганізаційну роль щодо діяльності з реалізації національної екологічної політики загалом, і водночас виступає загальносуспільним критерієм вирішення специфічних, характерних для окремої місцевості особливостей природоохоронної діяльності на місцях.

1.3. Роль локальних медіа у висвітленні екологічних проблем

А. Мирошніченко слушно наголошує, що російсько-українська війна завдає великих збитків навколишньому середовищу та буде мати довгострокові наслідки для всіх екосистем, флори та фауни [44, с. 197]. Погоджуємося, що російсько-українська війна, окрім гуманітарної катастрофи, відчутно шкодить довкіллю – руйнування інфраструктурних об'єктів, забруднення повітря,

ґрунтів і водних ресурсів, а також виснаження природних багатств особливо у регіонах, де ведуть бойові дії та дотичних до їх. Тому висвітлювати екологічні проблеми у медіа є важливою та потрібною місією, тим паче на місцевому рівні.

Саме локальні (або місцеві медіа) покликані забезпечувати повне й своєчасне інформування про події місцевого значення та актуальні проблеми, щоб аудиторія мала змогу орієнтуватися у суспільно-політичному та культурному просторі регіону, сприяти вирішенню актуальних соціальних питань, у тому числі пов'язаних із екологією. Як зазначає С. Матвієнків, під таким поняттям розуміють засоби масової комунікації, діяльність яких насамперед зумовлена певною територією; редакційні колективи яких працюють саме в тому регіоні, що опиняється в центрі зацікавлення відповідного медіа; вони спрямовані передусім на локальну аудиторію і, отже, зосереджені насамперед на продукуванні інформації про події та явища конкретного регіону [43, с. 994].

Стосовно характерних рис, слухним виглядає зауваження О. Рембецької, відповідно до якого медіа відображають щоденне життя громади, повсякденні труднощі, взаємодію з громадськістю та органами влади, а також інші важливі події чи процеси суспільного буття (небезпеки, ремонтні роботи, займання, дорожньо-транспортні інциденти тощо), які потребують особливої уваги, адже найближче соціальне середовище постійно супроводжує людину, впливаючи на формування її життєвого досвіду та уявлень про дійсність [49, с. 223]. Отож, локальні медіа характеризуються значним потенціалом для оприлюднення інформації про стан екології, зважаючи на те, що створюваний ними інформаційний продукт має унікальне значення.

У контексті російсько-української війни І. Кошман наголошує, що систематична робота локальних медіа повинна бути спрямована на перевірку правдивості інформації, яка з'являється в інформаційному просторі, адже інформаційний вплив російської пропаганди орієнтується також і на чітко визначену місцеву аудиторію, використовуючи та спотворюючи будь-які

локальні відомості або навіть штучно створюючи їх відповідно до власних пропагандистських цілей [39, с. 57].

Локальні медіа відрізняються насамперед змістом інформації, яка має територіально обмежений характер, а також інформаційними послугами, спрямованими на конкретну географічну спільноту, а не на широку загальнонаціональну аудиторію. Проте, незважаючи на низку переваг, місцеві медійні платформи мають і певні недоліки.

Так, Л. Садова, аналізуючи жанрову структуру місцевих медіа, зазначає, що в них переважають інформаційні жанри, насамперед короткі новинні повідомлення; також зафіксовано наявність репортажних матеріалів та інтерв'ю. Приблизно 14 % оприлюднених матеріалів становлять тексти художньо-публіцистичного спрямування, представлені жанрами портретного нариса, портретної замальовки, есе та рецензії. Значна кількість подібних публікацій свідчить про жанрову різноманітність сучасних локальних медіа, а також про професійний рівень і майстерність журналістів відповідних видань. Невелика частка аналітичних матеріалів демонструє орієнтацію волинських медіа переважно на новинні жанри, створення яких є простішим завдяки оперативності роботи журналіста, лаконічності викладу та чіткій структурі текстів. Майже повна відсутність аналітичних публікацій водночас свідчить про певну одноманітність контенту видань і відкриває можливості для подальшого вдосконалення їхньої жанрової палітри [50, с. 42]. Отже, поряд із значним потенціалом та важливістю місцевих медіа спостерігається обмежена кількість жанрів і доволі типова модель інформування.

Серед інших негативних характеристик С. Матвієнків виокремлює копіювання новинного контенту загальнонаціонального рівня, дублювання інформації центральних медіа, недостатню якість матеріалів, пасивність працівників редакцій, поширення так званої «джинси» та замовних публікацій, а також ігнорування актуальної суспільно-політичної ситуації в державі, що призводить до втрати довіри з боку аудиторії [43, с. 994]. Крім того, значна частина регіональних медіа виявляє доволі лояльне ставлення до місцевих

органів влади, подає інформацію із запізненням і надає перевагу висвітленню діяльності політичних союзників.

Специфічна роль регіональних медіа в житті населення полягає в тому, що вони важливі для формування та підтримання локальної ідентичності. Саме завдяки таким медіа мешканці певного міста або регіону відчуються своєрідну належність до спільноти, усвідомлюючи спільні інтереси і соціокультурні зв'язки.

Однак часто у локальних медіа над випуском газети на прифронтових територіях у редакціях працюють два–три співробітники; при цьому вони ще й намагаються наповнюють інформаційним контентом інтернет-канали. Але разом із тим мешканці громад традиційно більше довіряють своїм місцевим журналістам, ніж будь-яким іншим джерелам, сприймаючи їх як друзів і співрозмовників, з якими можна порадитися та обговорити нагальні проблеми.

Екологічних проблем сьогодні вдосталь у регіонах України – від південних територій із процесом опустелення, забруднення морських вод, до індустриальних зон із притаманною для їх загрозами для навколишнього середовища від відходів великих промислових підприємств.

Екологічна журналістика актуальна і на локальному рівні, адже як пишуть Т. Бончак, С. Онуфрів, – це один із напрямів журналістики, що покликана аналізувати, висвітлювати взаємодію людини і природи, досліджувати вплив людини на навколишнє середовище (особливо негативний) і навпаки, а також сприяти розв'язанню екологічних проблем як локального (пов'язаного з конкретною територією), так і глобального (взаємозв'язок екологічних проблем і катастроф у світі та їхній вплив на біосферу загалом) характеру [31, с. 29].

Із сказаного вище випливає, що локальні екологічні проблеми часто комплексні, що становлять небезпеку на регіональному або загальнодержавному рівні. Наприклад, руйнування екосистеми внаслідок пожеж або вибухів може спричиняти зміни в гідросфері, ускладнювати господарську діяльність місцевих жителів та, як наслідок, знижувати рівень

їхнього життя. Відповідно, підвищена увага до екології в локальних медіа в умовах воєнного стану в Україні обумовлена також тим, що громадяни прагнуть відчувати безпеку, відчувати зв'язок із своїм краєм.

Щодо вимог до екологічних матеріалів локальних медіа, на наше переконання, це: самостійність, різноплановість і суспільну значущість, орієнтацію на інтереси місцевої спільноти задля налагодження «екологічного» діалогу, свобода висловлювань та етичність. Порівнюючи із національними медіа, регіональні мас-медіа мають можливість значно точніше й докладніше висвітлювати екологію саме локального рівня. Скажімо, Т. Бончак, С. Онуфрів як приклад наводить публікації про проблема загибелі дельфінів у Чорному морі як одного з проявів російського екоциду у місцевих медіа [Бонч].

Отож в умовах деградації довкілля, погіршення екологічних умов життя людини, виснаження природних багатств і порушення природної рівноваги особливої ваги набуває саме висвітлення таких процесів та пошук можливих шляхів їх подолання у локальних медіа.

Варто зауважити, що сьогодні екологічна проблема є однією з глобальних і вимагає адекватного висвітлення в регіональних медіа, що є важливою ланкою у формуванні екологічної свідомості суспільства. Саме недостатній рівень обізнаності в галузі екології є однією з ключових причин бездіяльності людей та відстороненості від навколишнього природного середовища.

Беручи до уваги здатність впливати практично на все населення країни, формувати громадську думку та ставлення до різних процесів, об'єктів і явищ, І. Кичко наголошує, що медіа та соціальні мережі можуть активізувати екологічну свідомість громадян, максимально широко розповсюджувати інформацію про довкілля, популяризувати екологічні тенденції [36, с. 24], а також сутево збільшувати кількість поінформованих та зацікавлених осіб у вирішенні екологічних проблем та своєчасно попереджати про екологічну загрозу.

У цьому контексті О. Кузнецова слушно вказує на важливість екологічної просвіти, що формує у читачів, глядачів і слухачів об'єктивне ставлення до

довкілля, потребу у фізичному та психологічному контакті з природою для пізнання та оздоровлення; переконує у необхідності охорони природи, розвиває вміння та навички екологічно доцільної поведінки, сприяє навчанню здорового способу життя, зменшує психологічне навантаження. Крім того, вона орієнтована на формування екологічного світогляду, поведінки туристів у природному середовищі, сприяє поширенню знань про національні парки та заповідники в Україні та за кордоном [40, с. 37].

Тобто, екологічна просвіта з допомогою місцевих медіа є критично важливою для формування свідомої аудиторії, яка може впливати на збереження довкілля, брати участь у природоохоронних ініціативах, що допоможе підтримувати сталий розвиток як на локальному, так і на глобальному рівні.

Однак журналісти, які працюють над висвітленням проблем екології на місцевому рівні, щоденно стикаються з численними труднощами, що потребують оперативного розв'язання. Йдеться, зокрема, про:

- несвоєчасне отримання відомостей від офіційних інституцій та екологічних рухів, недостатнє усвідомлення ролі та значення журналістської діяльності представниками природоохоронних структур;
- дефіцит інформації, адаптованої для пересічного читача;
- нестачу зрозумілих фахових коментарів;
- низький рівень захисту журналістів, особливо тих, хто працює з питаннями екологічної та ядерної безпеки [45].

Отже, зважаючи на наведені факти, екологічна журналістика місцевого рівня має займати місце важливого суспільного інструменту, завдяки якому посилюється усвідомлення масштабів екологічних загроз, громадська відповідальність та з'являється можливість впливати на екологічну політику держави. Саме екологічна тематика у медіапросторі в умовах війни здатна покращувати екологічну культуру суспільства та шляхи подолання кризових явищ у природному середовищі в умовах міст, селищ та сіл.

РОЗДІЛ 2.

ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ МИКОЛАЇВЩИНИ У МІСЦЕВИХ МЕДІА

2.1. Тематика та підходи до висвітлення екологічних проблем в місцевих медіа

Медіа, як відомо, виконують роль посередника в масово-комунікативному процесі, основними учасниками якого є держава, бізнес-структури та населення. Тому саме мас-медіа можуть відігравати значну роль у підвищенні суспільної зацікавленості екологічними питаннями, у поширенні відомостей про причини та наслідки екологічних проблем, а також про можливості запобігання негативним наслідкам у майбутньому.

Для аналізу обрано такі медіа, як телеканал «ТРК МАРТ», інтернет-медіа «Новини N», інтернет-видання «Миколаївська правда», газета «Вечірній Миколаїв». Матеріали досліджували за період із вересня 2025 по березень 2026 рр.

«ТРК МАРТ» привертає увагу тим, що телеканал заснований 2004 року та є одним із найвпливовіших телемедіа в області. Чимало уваги журналісти телеканалу приділяються проблемі питної води, стану водопроводу, забруднення водних ресурсів тощо. Скажімо, у телевізійному сюжеті «Питна вода для Миколаєва: Європейський інвестиційний банк допомагає побудувати систему водоочищення» [20] екологічні проблеми подані у контексті відновлення водогону для забезпечення базових потреб населення. Відомо, що якість питної води є важливим елементом екологічної безпеки, тому модернізація комунальних систем зараз на часі, особливо зважаючи на виклики російсько-української війни у регіоні. Мова йде про перехід «від екстрених рішень до системного відновлення водопостачання», тобто у центрі уваги журналістів стратегічна проблема якості води та забезпечення містян нею.

У репортажі спочатку окреслюється загальний контекст (відновлення водопостачання після запуску водогону), далі вказано на інвестиції

Європейського інвестиційного банку, який «вже профінансував дослідження та виділив 70 млн євро на реалізацію проєкту». Журналісти для того, щоб відзняти репортаж, виїхали на місце події, а тому змогли представити безпосередньо процес укладання нового водопроводу. Завдяки кадрам з місця події глядач може більше дізнатися про особливості цього процесу, також відеоряд виступає фактичним підтвердженням сказаного.

Узято коментарі у двох експертів, що конкретизують технічний і екологічний зміст проблеми. Так, директор зі стратегічного планування КП «Миколаївводоканал» Віктор Пісоцький пояснює: *«Це буде фільтраційна станція, побудована за новою технологією напірної фільтрації. І ми хочем побудувати таку станцію, щоб вона могла працювати на будь-якій воді»* [20]. Тобто директор звертає увагу насамперед на інноваційність підходу та універсальність майбутнього рішення, що має позитивно позначитися на добробуті містян. Також важливо, що фахівець добре оперує термінами та пояснює їх значення.

Натомість інженерка КП «Миколаївводоканал» Тетяна Власова окреслює поточні труднощі: *«На даний момент у нас саме складніше – це дотримуватись стандартів якості. Тому що труби... ну вся система вона грязна, нам треба воду держати такий хлор, щоб ми могли прочистити систему і що на виході до людини прийшла вже вода, яка не буде ні здоров'ю, нічому загрожувати»* [20]. Із цієї цитати, зокрема, можна зробити висновок про проблемність окресленого питання, адже водопровід та усе обладнання дійсно досить старе та потребує модернізації.

Загалом на телеканалі у випусках новин тільки час від часу звертають до екологічної проблематики, однак питання води є одним із найголовніших. Так, у сюжеті «Реконструкція водопроводу: як у Корабельному районі Миколаєва проводять заміну мереж» [22] описано стан робіт станом на весну 2026 року. Як і у попередньому аналізованому матеріалі є кадри ремонтних робіт, коментарі представників комунальних служб, тривалість сюжету – 2,59 хв.

Сюжет «Ситуація під контролем: у Миколаївській ОВА прокоментували ситуацію з підтопленням у регіоні» репрезентує зв'язок екології із природними ризиками. Наголошується, що ситуація контролюється та які саме міри для цього вживаються. У сюжеті подано брифінгу в Миколаївській ОВА.

Для порівняння, однією із найбільш масових проблем восени та ранньою весною є паління трави, а також вандалізм на вулицях міста. Так, у сюжеті «Палії знову нищать сміттєві контейнери: випадки вандалізму над комунальним майном зростають» [18] йдеться про руйнування контейнерів для збору відходів.

Привертає увагу матеріал «Збереження довкілля Миколаївщини: нові заповідні території та екологічні виклики в сучасних умовах» [12]. Сюжет побудований навколо тематичного круглого столу представники обласної влади, де обговорили створення нових заповідних територій та екологічні ризики регіону. Крім цього, звітували про розширення природно-заповідного фонду та міркували над вирішенням проблеми лісових пожеж. Водночас аналітична складова практично відсутня: не пропонується глибокого порівняння чи оцінки ефективності таких заходів, журналісти обмежуються круглим столом.

Комплексний характер екологічних ризиків відображено у випуску «Масований удар по Україні | ССО атакували окупантів у Криму | Загроза паводку на Миколаївщині» [14]. У випуску новин про загрозу паводку йдеться тільки побіжно, тобто екологічні проблеми часто опиняються на периферії досліджень та вивчення, поступаючись місцем воєнним чи політичним подіям.

Отже, у сюжетах про екологію ТРК МАРТ відчутно домінує подієвий підхід. У кожному із розглянутих матеріалів окремий аспект екологічної проблематики: проблеми водопостачання, ризик підтоплення, паління сухої трави, лісопожежі, розвиток заповідних територій, тому можна говорити тільки про фрагментарне уявлення у глядачів про екологічні виклики регіону. Попри наочність і оперативність подачі, бракує аналітики, глибокого вивчення

актуальних проблем, пояснення причинно-наслідкових зв'язків та ширшого кола експертів.

Редакція онлайн-видання «**Новини N**» протягом аналізованого періоду оприлюднила не менше 30 матеріалів на тему екології. Розпочати варто із публікації на теми поганої якості води, забруднення води, можливість затоплення території тощо. У публікації від 14.03.2026 «Міст, водосховище та греблі у Миколаївській області під загрозою руйнування...» [15] описано технічний стан інфраструктури та потенційних наслідках її руйнування. У тексті прямо зазначено, що «Міст у с. Воссіятське через р. Громоклія в Миколаївській області» у аварійному стані, адже пошкоджено та розмито дві греблі [15]. Однак шляхів вирішення вказаного питання не подано, а матеріали написаний на основі звіту місцевої ради.

Проблеми із водою однак під іншим кутом зору розглянуті в іншій публікації «Рівень води підвищиться: на Миколаївщині попереджають про підтоплення» [23], де підкреслюється причини проблеми: «У Миколаївській області в період 2-5 березня очікується підвищення рівнів води в річках басейну Південного Бугу через сніготанення та водогосподарську діяльність» [23]. Замітка написана на основі інформації ГУ ДСНС України в Миколаївській області з посиланням на Український гідрометеорологічний центр. Узагалі варто вказати, що проблемі танення великої кількості снігу та підтоплень присвячено низку матеріалів, зважаючи на їх актуальність та специфіку погодніх умов цієї весни.

Не менш показовими є матеріали, що висвітлюють техногенні ризики, пов'язані з промисловістю. У публікації А. Чокот «Шламові поля під Миколаєвом можуть закинути: у НГЗ закінчуються гроші для їхнього обслуговування» [29] акцент робиться на фінансовому чиннику як передумові екологічної небезпеки, адже підприємство більше не може в повному обсязі фінансувати утримання шламових полів. Формулювання виводить проблему за межі екології у вузькому сенсі й переносить її у площину економічної відповідальності бізнесу. Замітка написана на основі допису у соціальних

мережа депутатки Миколаївської облради Алли Рязьких. Редакція не стала перефразувати її слова чи глибше вивчати наявну проблему, а подала дві довгі цитати, зокрема, щодо площі полів: *«Якщо коротко про екозагрозу - два шламових поля , 48млн.тонн красного шламу. Це і скарб з таблицею Менделєєва у своєму складі і величезна потенціальна проблема для екології нашої області»* [29].

Про будівельне сміття через атаки росії по будинках йдеться у матеріалі А. Савчук «Майже п'ять млн тонн відходів від руйнувань накопичено на Миколаївщині: як переробляються будівельні уламки» [25]. У замітці вказано, що на території області накопичено майже 5 мільйонів тонн будівельних відходів. Проте, на відміну від попереднього тексту, тут робиться спроба окреслити шляхи вирішення: частину уламків уже переробляють для повторного використання, що додає конструктивного виміру.

У межах урбаністичної екології журналісти звертаються до тем, які безпосередньо впливають на якість життя містян. Новина про спилювання дерев «Аварійні дерева спиляли на головній пішохідній вулиці Миколаєва» [1] аргументовано, чому саме їх зрізають: дерева перебували в аварійному стані та становили загрозу для перехожих. Однак у тексті відсутнє розширене обговорення екологічних наслідків такого втручання, що свідчить про пріоритетність короткострокових рішень над довгостроковою екологічною стратегією.

Натомість у публікації «Вирубубання дубів заради «АТБ» та АЗС у Миколаєві: розпочались громадські обговорення» конфлікт подано більш розгорнуто. Справа у тому, що жителі виступили проти знищення зелених насаджень, що вказує на наявність громадянської екологічної позиції. Важливо, що журналісти фіксують сам факт обговорення та нагадують читачам, що вказане питання уже неодноразово підіймалося: *«Знесення 182 дерев у дубовому гаю заради будівництва АЗС та магазинів прокоментував міський голова*

Олександр Сенкевич. Головний архітектор Миколаєва, коментуючи ситуацію, сказав, що його це «дуже здивувало» [4].

Певною мірою баланс у цьому дискурсі створюють матеріали про екологічні ініціативи. Так, у новині О. Пепелова [19] зазначено, що «до висадження дерев долучилися волонтери та місцеві жителі», що підкреслює роль громад у відновленні довкілля. Подібний позитивний вектор простежується і в матеріалі про школярку «Розробила спосіб ліквідації розливу олії у водоймах: 11-класниця з Миколаєва отримала золото на міжнародній виставці» [24], де наголошується, що розробка дозволяє ефективно очищати поверхню води від олійних плям, тобто у контексті сфери інновацій і перспективних рішень. Матеріал написаний на основі публікації прес-служба міськради, тому містить чимало тверджень, що, радше, інформують про роботу мера, ніж про досягнення дівчини: *«Мер подякував Ірині за старанну роботу та за те, що вона є прикладом для інших юних миколаївців, а також подякував її батькам за виховання дочки»* [24]. На над погляд, редакція мала б зв'язатися із ученицею самостійно та підготувати якісну розгорнуту публікацію.

Для порівняння, низка матеріалів онлайн-видання **«Миколаївська правда»** також присвячені екологічній проблематиці. Протягом аналізованого періоду виявлено низку публікацій про проблеми стихійних сміттєзвалищ, яке не є поодинокими явищами на Миколаївщині.

У публікації «В мкрн Тернівка виявлено масштабне сміттєзвалище площею в 1 га» [3], підкреслюється, що внаслідок неконтрольованого вивезення сміття утворилося стихійне сміттєзвалище великою площею. За жанром це проблемна замітка, де вказано бездіяльність місцевої влади: *«міською радою... заходи до ліквідації не вживаються»*. Завершується матеріал повідомленням про судове втручання, а саме: прокуратур просить суд зобов'язати міську раду ліквідувати звалище. Наголошено, що наразі справа перебуває на розгляді. Фото подане із сайту прокуратури, основне

джерело інформації – також прокуратура. Власного бачення ситуації журналістами не подано, коментарів у міської ради також не було узято.

Подібна логіка простежується і в матеріалі «На Первомайщині виявили масштабне несанкціоноване сміттєзвалище, де акцент робиться на масштабі засмічення – площу понад 1000 кв. м. І тут джерелом слугують дані екологічної інспекції, що знову ж таки формує вторинний характер журналістського тексту. Крім цього, екологічна проблема подається як уже встановлений факт, який потребує реагування, однак не супроводжується аналізом причин виникнення стихійних звалищ чи ефективності попередніх заходів їх запобігання.

Ще один матеріал щодо вказаної проблеми – «Тільки після звернення громадян районна адміністрація прибрала сміттєзвалище» [28]. На початку матеріалу наголошено джерело, на основі якого написано замітку: «Державна екологічна інспекція Південно-Західного округу». Хоча заголовок задає критичний тон, що втручання відбулося лише після сигналу від мешканців, однак йдеться про уже вирішену проблему. Натомість редакція не намагається дізнатися про наявність подібних ситуацій і шляхи їх вирішення.

Про проблему стихійних звалищ просто на вулицях міста йдеться у замітці «Вкотре з'явилося сміттєзвалище біля учбового закладу», де вказано, що біля навчального закладу утворився смітник, який ліквідовано зусиллями адміністрації Центрального району Миколаївської міськради. Укінці містян закликали не смітити, адже стихійне звалище у цьому місці трапляється уже не вперше: *«Закликаємо мешканців бути відповідальними та не викидати сміття у невідведених для цього місцях. Чистота міста – спільна відповідальність»* [6].

У межах аналізу екологічної проблематики у медіа окремої уваги потребує висвітлення якості питної води, що у випадку Миколаєва подається як складна проблема. Матеріал «Вода в кранах Миколаєва вже така сама, як у

Києві» [9] репрезентує позицію влади, яка запевняє, що із вода у водопроводах технічна і не призначена для пиття. Йдеться про поступове відновлення системи водопостачання після руйнувань через повномасштабну російсько-українську війну, а ключовим є твердження голови обласної військової адміністрації: «Зараз у нас вода у кранах за ДСТУ така сама, як у Києві». Водночас навіть у межах цього позитивного повідомлення є проблема, оскільки наголошено на необхідності досягнення ще двох показників, аби вода могла вважатися питною. Таким чином, вказано про певний успіх у цьому питанні, однак проблема досі не вирішена на рівні довоєнного часу. Жанрово це інформаційна замітка на основі матеріалів із сайту міської влади, тому інтерпретація журналістів редакції фактично відсутня.

Натомість матеріал «Вода у Миколаєві різко погіршилась: забарвленість зросла у 5 разів» [11] написано на основі матеріалів «Суспільного» та подано більш комплексний підхід до висвітлення. Уже на рівні фактажу проблема конкретизується через кількісні показники: «Забарвленість збільшилась в 5 разів, каламутність – в 3», що створює відчуття об'єктивності й науковій обґрунтованості повідомлення. У тексті вміщено коментарі різних фахівців: представника комунального підприємства, який пояснює технічні причини погіршення якості води («очисні споруди... не повністю справляються з очищенням води»), представника державної інституції про перспективи вирішення проблеми («плануємо добудувати очисні споруди та почати випробування»), а також мешканців міста, які описують власний досвід та додають фото, яка вода біжить у їх із крану у ванні чи на кухні. Саме із точки зору пересічних містян найкраще пояснено усю складність проблеми: «Посуд знову перемиваю чистою водичкою... такою водою вмиватися неможливо». Отже, було для розкриття заявленої проблеми використано факти, пояснення причин цієї ситуації, оцінки фахівців і відгуки безпосередньо містян.

Серед друкованих медіа було обрано газету «**Вечірній Миколаїв**», що заснована у 1990 році та є однією з провідних регіональних газет міста та області. Відзначимо, що у друкованому медіа виявлено ширше представлення

тематики та жанрового потенціалу публікацій на тему екології. Як ми уже наголошували, питна вода у Миколаєві протягом останніх років стала однією з найбільш обговорюваних тем у медіа. Так, мер міста Олександр Сенкевич у програмі «Діалог» на ТРК Март пояснив причину забруднення води та терміни очікуваних змін. На основі цієї програми було написано замітку «Сенкевич розповів, коли у домівках миколаївців з'явиться чиста вода» [26]. За його словами, основна причина погіршення якості води полягала у переході на використання Південного Бугу замість Дніпра, який, на відміну від меншої річки, проходив попередню очистку на Каховській ГЕС і був значно менш забрудненим. Мер підкреслив, що «очисні споруди залишилися тими самими, що й за часи очищення води з річки Дніпро», а діючі напорні фільтри на кварцовому піску не справляються з новими викликами. Водночас Сенкевич надав детальну інформацію щодо перспектив: після завершення робіт нові очисні системи будуть передані на баланс «Миколаївводоканалу», і містяни зможуть отримувати воду, очищену за сучасними стандартами. Отже, журналісти спробували поєднати факти із прямими коментарями посадовців, що підвищує достовірність подачі, однак подальше вивчення проблеми відсутнє.

Замітка «Вода у кранах миколаївців зараз така, як у Києві» [9], жанр якої дозволяє швидко донести ключові факти, написана за коментарями посадовців із офіційних джерел, насамперед йдеться про висловлювання керівника ОВА та технічні дані про хід будівництва. Голова обласної військової адміністрації Віталій Кім повідомив, що вода в кранах міста вже «така сама, як у Києві». Він уточнив, що для того, щоб її можна було вважати питною, необхідно «підтягнути ще два показники», а будівництво очисних споруд наразі завершено на 96%. Однак далі вказану тему досліджено не було, коментарів інших зацікавлених сторін також не залучено.

Через проблеми із водою може зрости її ціна – це тема замітки «Вода з крану може коштувати 100 гривень за куб – «Миколаївводоканал» шокує тарифом після запуску нового водогону» [8]. Тут джерелами інформації

служують як посадовці водоканалу, так і представники обласної влади. Журналісти надають цитати керівника Водоканалу та очільниками військової адміністрації. Так, як відповідь на можливість підвищити тариф Кім наголошував: *«Прошу вас прорахувати тариф на грудень – за тією водою, що є зараз, адже через рік вона буде такою ж. Нам треба розуміти, який тариф чекає на людей. Якщо в січні розрахунку не буде, створимо комісію, яка займеться цим разом із вами»* [8]. Крім цього, редакція наголосила, яка вартість води в місті на момент написання матеріалу.

Публікація газети «Вечірній Миколаїв» від 30 листопада 2025 року висвітлює XVIII Миколаївські відкриті екологічні читання «Збережемо для нащадків» [5], що відбулися у Центральній міській бібліотеці ім. М. Кропивницького. Тема матеріалу відповідає профілю заходу, йдеться про питання екологічної освіти, охорони довкілля, адаптації міст до змін клімату, енергозбереження та переробки відходів. Журналісти, прізвища яких не вказано, прагнуть донести значущість заходу для обміну досвідом між науковцями, громадськими активістами, представниками органів влади та учасниками молодіжних ініціатив, що підкреслює інтеграційний і просвітницький характер події.

У цілому, публікацією інформують про масштабну екологічну подію в Миколаєві, вказуючи на її наукову та громадську значущість. Однак текст написаний досить сухо, наявна надмірна деталізація та одноманітність викладу, що загалом досить знижують читабельність для широкої аудиторії: *«Особливою подією стало відеозвернення Дар'ї Цимбалюк – науковиці, доцентки Чиказького університету та авторки книги «Екоцид в Україні. Екологічна ціна війни росії». У дослідженні авторка приділяє увагу й локальним історіям нашого південного регіону, фіксуючи реальні екологічні наслідки війни»* [5]. Удосконалення тексту могло б полягати у введенні коротких аналітичних або рефлексивних вставок, що пояснюють значення доповідей, більшої синтезованості фактів і використанні емоційно-персоналізованих елементів для кращого залучення читача.

2.2. Жанрова палітра, ілюстративний супровід та інші особливості матеріалів

У телевізійному сюжеті «Питна вода для Миколаєва: Європейський інвестиційний банк допомагає побудувати систему водоочищення» [20] ТРК МАРТ екологічні проблеми подані у контексті відновлення водогону для забезпечення базових потреб населення. За жанром це спецрепортаж, для його підготовки журналісти вирушили на місце події, відзнявши кадри побудови нового водопроводу та узявши коментарі у фахівців місцевого комунального підприємства «Миколаївводоканал». Так, директор зі стратегічного планування КП «Миколаївводоканал» Віктор Пісоцький пояснює: *«Це буде фільтраційна станція, побудована за новою технологією напірної фільтрації. І ми хочем побудувати таку станцію, щоб вона могла працювати на будь-якій воді»* [20]. Тобто директор звертає увагу насамперед на інноваційність підходу та універсальність майбутнього рішення. Натомість інженерка КП «Миколаївводоканал» Тетяна Власова окреслює поточні труднощі: *«На даний момент у нас саме складніше – це дотримуватись стандартів якості. Тому що труби... ну вся система вона грязна, нам треба воду держати такий хлор, щоб ми могли прочистити систему і що на виході до людини прийшла вже вода, яка не буде ні здоров'ю, нічому загрожувати»* [20].

Композиційно матеріал є цілісним і логічно вибудованим, однак досить однобічний, адже йдеться тільки про позитивні зміни і роль у цьому процесі міжнародних партнерів. У матеріалі відсутні альтернативні точки зору, наприклад, коментарі незалежних експертів або оцінки ризиків реалізації проєкту.

Інші аналізовані матеріали телеканалу носять переважно подієвий характер, часто йдеться про проведення круглих столів чи інших заходів, де поміж іншого підіймалися й проблеми екології («Палії знову нищать сміттеві контейнери: випадки вандалізму над комунальним майном зростають» [18], «Ситуація під контролем: у Миколаївській ОВА прокоментували ситуацію з

підтопленням у регіоні» [27], «Збереження довкілля Миколаївщини: нові заповідні території та екологічні виклики в сучасних умовах» [12]). Не вистачає аналітики, журналістських розслідувань, залучення більшої кількості експертів, а не тільки представників влади та комунальних підприємств.

У процесі аналізу екологічної проблематики в матеріалах «Новини N» виразно простежується залежність змісту публікацій від джерел інформації, що безпосередньо впливає як на глибину опрацювання теми, так і на характер подачі екологічних ризиків. Крім заміток, публікацій інших жанрів не виявлено.

Наприклад, замітка від 14.03.2026 «Міст, водосховище та греблі у Миколаївській області під загрозою руйнування: може затопити села» [15] написана виключно на офіційній інформації обласної ради. Уже з перших рядків текст фіксує критичний стан інфраструктури: «міст у с. Воссіятське ... перебуває у вкрай аварійному стані», а далі розширює масштаб проблеми, додаючи, що «значно пошкоджені водою та розмито дві греблі, що створює ризик їх руйнування». Важливо, що екологію тут пов'язують з безпекою населення, адже підкреслюється що це «може призвести до підтоплення громади». Журналістська інтерпретація проблеми відсутня, тобто фактично викладено результати виїзного візиту посадовців, без альтернативних джерел чи експертних оцінок. Однак варто відзначити. Що у матеріалі вміщено 6 фото, джерело яких, однак, не вказано, тому можна припустити, що вони узяті також із сайті обласної ради. Тобто у медіа оприлюднили факт загрози, але спробували пояснити її причини або оцінити реальні масштаби ризику. На наш погляд, варто детальніше дослідити вказану тему.

Інакше, хоча й не менш обмежено, вибудовується матеріал А. Чокоя від «Шламові поля під Миколаєвом можуть закинути...» [29], в основі якого публічна заява депутатки обласної ради. Замітка майже повністю складається з цитат, що формує ефект емоційно насиченого, але однобічного повідомлення. Уже сама характеристика об'єкта вказує на масштаб загрози: «два шламових поля, 48 млн тонн красного шламу», які водночас названі «і скарбом... і

величезною потенціальною проблемою для екології нашої області». Це також підкреслює складність проблеми, однак її подальше розгортання відбувається через критику управлінських структур: «представник Фонду Держмайна був на СВОЄМУ підприємстві 1 ОДИН раз за 4 роки». У результаті екологічна тема змінюється на політичну, і досліджується не стільки стан довкілля, скільки безвідповідальність інституцій. Особливо показовою є тривожна риторика наприкінці цитати: «в нас не стільки багато часу... як можуть елементарно закінчитися кошти», що підсилюється навіть апеляцією до здоров'я населення, адже це може призводити до раку легень. Попри очевидну гостроту проблеми, журналісти не спробували перевірити наведені твердження або отримати коментарі від керівництва підприємства чи незалежних експертів. Тобто, іншими словами, екологічний ризик подається як факт.

Доповнена публікація відеоматеріалом депутатки із соціальних мереж, також є великоформатне фото без вказівки його джерела походження. Окремо варто наголосити, що відео малоформатне і його досить складно переглядати на сайті, а через погодні умови виникають проблеми зі звуком (надмірним є вітер у кадрі).

Показовим є матеріал «Вирубування дубів заради «АТБ» та АЗС у Миколаєві: розпочались громадські обговорення» де піднято важливу тему знищення зеленої зони. Однак жанр матеріалу – замітка, а текст фактично зводиться до переказу офіційного повідомлення. Уже на початку наголошується, що «на обговорення громадськості... виносять «плановану діяльність»», яка передбачає «будівництво автозаправного комплексу та магазину». Однак за цією формальною конструкцією приховується значно ширший екологічний конфлікт, який не розгорнуто належним чином.

Особливої уваги заслуговує фрагмент, де зазначено, що ділянка «раніше вважалася зеленою зоною», а також інформація про «знесення 182 дерев у дубовому гаю». Тобто про вказану проблему можна було б провести власне розслідування із залученням екологічних експертів, із аналізом процедур оцінки впливу на довкілля та щодо законності рішення про забудову. Але

редакція тільки повідомляє про факт громадського обговорення і вказує контакти для подання зауважень, що фактично відтворює бюрократичний дискурс, а не вирішує проблему. Отже, екологічна проблема, навіть маючи високий суспільний резонанс, подається поверхово і не набуває необхідного розголосу.

Не менш показовим є матеріал «Розробила спосіб ліквідації розливу олії у водоймах...» [24] про іншу сторону екологічного дискурсу – інновації та наукові розробки. Попри потенційно високий пізнавальний і суспільний інтерес, редакція знову ж таки переписала офіційне повідомлення міської ради та фактично не виходить за його межі. У центрі уваги опиняється не сама розробка, а «церемоніальний контекст»: «мер міста зустрівся з Іриною Ушкац» та «вручив подяку».

Хоча зазначається, що дівчина «представила розробку, присвячену дослідженню наслідків розливів олії у природних водоймах та методам їх ефективної ліквідації», зміст цієї розробки не розкрито, також не пояснено, як саме вона має бути реалізована і чи долучиться до цього місцева громада. Зважаючи на те, що замітка запозичена із іншого джерела, її головний акцент – робота міської ради, що посилюється й візуальним рядом: вісім фотографій із нагородження школярки грамотами міського голови. На наш погляд, варто було домовитися зі школяркою про власне інтерв'ю та дізнатися особливості її розробки, шлях до цього та пріоритети.

Отже, екологічна проблематика в «Новинах N» висвітлюється переважно на основі матеріалів із офіційних структур, матеріалів із соціальних мереж, інших медіа, а отже, відтворюється так, як говорять посадовці чи небайдужі дописувачі у соціальних мережах. В усіх ситуаціях бракує власне журналістського дослідження, яке б поєднало ці підходи, перевірило факти і вибудувало причинно-наслідкові зв'язки.

Більшість публікації на тему екології онлайн видання «Миколаївська правда» написані на основі матеріалів сайту Державної екологічної інспекції, місцевої прокуратури чи міської ради. Чимало матеріалів зафіксовано про

проблему сміттєзвалищ, за жанром усі ці матеріали – замітки. Скажімо, у публікації «В мкрн Тернівка виявлено масштабне сміттєзвалище площею в 1 га» [В мкр] акцент зроблено на масштабах засмічення та управлінській бездіяльності: «міською радою... заходи до ліквідації не вживаються». Матеріал логічно завершується повідомленням про судове втручання, де прокуратура «просить суд зобов'язати... ліквідувати звалище», однак далі розвиток теми не простежується. Джерельну базу становлять дані державних органів, зокрема екологічної інспекції та прокуратури, що зумовлює вторинний характер інформації.

Аналогічним є і матеріал «На Первомайщині виявили масштабне несанкціоноване сміттєзвалище», де підкреслюється площа засмічення – «понад 1000 кв. м», однак відсутній аналіз причин його виникнення чи оцінка ефективності попередніх заходів реагування. У результаті екологічна проблема подається як уже встановлений факт, який потребує лише адміністративного втручання. Ілюстративний матеріал – фото звалища із сайту екологічної інспекції.

У замітці «Тільки після звернення громадян районна адміністрація прибрала сміттєзвалище» одразу вказано джерело інформації – «Державна екологічна інспекція Південно-Західного округу» [28]. Попри критичний заголовок щодо запізненої реакції влади, у самому тексті йдеться вже про ліквідовану проблему, без спроби розширити контекст або з'ясувати, наскільки подібні ситуації є типовими. Щодо фото, то як і в інших матеріалах про ці проблеми, – узяті із сайту екологічної інспекції.

Серед друкованих медіа було обрано газету «**Вечірній Миколаїв**». Серед публікацій привертає увагу нарис «Ковчег у степу» [13] – історію Біосферного заповідника «Асканія-Нова» через призму життя його засновника Фрідріха Едуардовича Фальц-Фейна. Вже на початку матеріалу коротко вказано, що у 2008 році заповідник був визнаний одним із «Семи природних чудес України» та включений до Всесвітньої мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО.

Далі чимало уваги зосереджено на тому, як саме було засновано заповідник та хто за цим стояв: «Ще у 1828 році ... Німецький герцог Ангальт-Кетгенський з династії Асканіїв придбав величезний шмат землі майже за безцінь. Недалеко від села Чаплі він заснував хутір, який назвав Асканією-Новою – на честь свого маєтку в Німеччині», проте господарські праця не принесла результатів. Вирішальну роль у долі степу відіграв німець Фрідріх Фейн, який придбав Асканію за значну суму а його онук, Фрідріх Едуардович, став тим, хто перетворив простий хутір на всесвітньо відомий біосферний заповідник. Журналісти описують розвиток заповідника у наступні десятиліття, зупиняючись на його розвитку як наукового центру. Завершується нарис вказівкою про те, що більшовики заарештували Фрідріха та обшукували його маєток, конфісковуючи усе, що їм заманеться: *«Його заарештували в Москві, у в'язниці з ним стався інсульт. Фрідріх Фальц-Фейн помер у 1920 році в Німеччині, далеко від степу, який був його домом»* [13]. На наш погляд, варто було вмістити більшу кількість ілюстративного матеріалу, адже матеріал обмежений тільки двома фото.

У жанрі звіту подано матеріал «Відбулися екологічні читання «Збережемо для нащадків» [5]. Описане перебіг заходу і перелік основних учасників та доповідей. Структурно матеріал подано за принципом хронологічної та тематичної організації: починається з опису місця та формату проведення (офлайн і онлайн), далі висвітлюються ключові доповіді науковців та гостей, тоді увагу зосереджено на інноваційних проектах, виставках і молодіжних ініціативах, після чого наводяться організатори та партнери заходу. Завершується текст підкресленням значущості читань для формування екологічної культури й активної громадянської позиції. До того ж, інформація подається досить деталізовано: наведено конкретні імена, наукові ступені, посади, організації, назви проектів і програм.

Текст доповнено одним фото із учасниками читання, тобто хто саме брав участь, що допоможе у ході прочитання краще та відчувати атмосферу

конференції. На фото зображені як молоді учасники, так і ветеранів галузі, тобто актуальна екологічна проблематика для різних вікових груп населення.

Однак у публікації можна виявити низку недоліків щодо жанру та композиції. По-перше, подано надмірну кількість імен, посад та організацій, ускладнюючи сприйняття інформації та навіть саму суть проблеми. По-друге, стиль викладу нецікавий, шаблонний: часто повторюються одні і ті ж формулювань «доповідь присвячена...», при цьому аналіз власне заявленої у доповіді проблеми не вміщено та не деталізовано. По-третє, відсутні коментарі учасників, пряма мова, тому складно, чи бути певні критичні зауваження, які емоцій відчувалися тощо.

Щодо висвітлення нагальних екологічних проблем, зокрема, що стосується проблеми якості води, стихійних сміттєзвалищ, пожеж та підпалів сухої трави, то ситуація у цілому така ж, як в онлайн-ЗМІ [21; 8]. Журналісти готують переважно замітки, послуговуючись як джерелами інформації повідомленнями офіційних структур. Ілюстрації в публікаціях доповнюють інформацію, але вони також запозичені із інших джерел: наприклад, із сайтів Миколаївводоканалу або Державного агентства відновлення інфраструктури, ДСНС, екологічної інспекції.

Отже, у ході аналізу виявлено низку проблем подання екологічних питань у межах місцевих медіа, тому варто детальніше окреслити рекомендації для підвищення ефективності висвітлення проблем екології.

2.3. Рекомендації для підвищення ефективності висвітлення проблем екології у місцевих ЗМІ

Щодо специфіки роботи журналіста в екологічній сфері, то особливістю екологічної тематики є те, що, як правило, однієї публікації недостатньо для повного розкриття сутності конфлікту. Багато екологічних проблем

формується упродовж тривалого часу, тому їх розв'язання також буде займати чимало часу.

На основі проведеного аналізу, подаємо рекомендації для підвищення ефективності висвітлення проблем екології у місцевих ЗМІ

– використовувати різні жанри. Основний жанр в Інтернет-медіа та у друкованій періодиці що стосується екології – це замітка. При чому, більшість із написані на основі публікації із сайтів міської, обласної ради, державної екологічної інспекції, прокуратури тощо, тобто власне журналістських матеріалів досить мало. Лише поодинокі у цих медіа трапляються звіти, нарис чи інші жанри. Тому нагальною потребою є саме розширення кількості жанрів, з допомогою чого вдасться збагатити та урізноманітнити матеріали на екологічну тематику. На наш погляд, доцільними серед інформаційних жанрів є також репортаж, інтерв'ю, серед аналітичних – стаття, коментар, огляд тощо.

Також доцільно мережевим медіа використовувати такий популярний сьогодні формат, як лонгріди, інтерактивні можливості якого дозволяють створити цікаву для аудиторії історію. Крім цього, лонгрід має нетипову альтернативну будову, добре візуалізує інформацію: усе це краще привертає увагу аудиторії. Однак, зважаючи на те, що на їх підготовку потрібно чимало часу, обирати варто актуальні протягом тривалого часу для громади глобальні проблеми.

Окремо варто говорити і про журналістські розслідування. Зазвичай вдале журналістське розслідування відповідає таким критеріям: висвітлює гостре питання, значуще для широкої аудиторії; пропонує новий підхід, який, поряд із фактами, відображає результат аналітичних міркувань і висновків журналіста; дає змогу усвідомити, чому зображена ситуація та позиції сторін є саме такими, а не іншими; містить погляди різних учасників подій; демонструє те, що раніше було недоступним для аудиторії.

Завдяки вказаному жанру журналісти досягають справедливості, обґрунтованої їхніми дослідженнями, правовими методами, викривають нові корупційні механізми, недоброчесних посадовців, сприяють вирішенню

важливих екологічних проблем тощо. Окрім представників медіа, до розслідувань долучаються громадські активісти.

– системність публікацій. Журналісти місцевих медіа відштовхуються переважно тільки від актуальних інформаційних приводів: аварії, ремонти, підтоплення чи заходах, що не дозволяє сформувати у аудиторії цілісного розуміння екологічної ситуації. Крім цього, журналістам варто активніше виявляти причинно-наслідкові зв'язки, пояснювати витoki проблем і прогнозувати їхні наслідки.

– кращий пошук інфоприводів. Зважаючи на те, що журналісти переважно відштовхуються від інформації із заходів, де поміж іншого, йшлося про довкілля, та від публікацій на сайтах державних та комунальних відомств, то кількість інфоприводів варто суттєво розширити.

Доцільно активніше залучати альтернативні джерела формування інформаційних приводів, зокрема результати незалежних екологічних досліджень, громадські моніторинги, різноманітні ініціативи активістів. Не зайвим буде працювати із зверненнями місцевих жителів як безпосередньо на пошту медіа, так і з контентом у соціальних мереж. Саме там часто в аматорській формі фіксують актуальні проблеми довкілля ще до того, як відреагують відповідні служби. Важливим є й систематичний аналіз відкритих даних та звітів екологічних організацій, у ході чого можна виявляти тенденції, а не лише реагувати на події приводи.

Також доцільними є рубрики чи підрубрики про екологію, наприклад, регулярні аналітичні матеріали про стан довкілля в регіоні, рубрики з поясненням причин і наслідків екологічних проблем (наприклад, щодо ситуації із водою, боротьби із сміттєзвалищами тощо). Крім цього, екологічна тематика – це не тільки про проблеми, це також «позитивні» публікації про флору та фауну, її різноманітність, особливості існування. Окрему увагу варто приділити рубрикам про локальні кейси та ініціативи громад, адже одне із завдань місцевих медіа – формувати відчуття залученості аудиторії.

– використовувати потенціал соціальних мереж для створення та поширення інформації. Технологічні можливості кожної соціальної платформи сприяють текстовій та аудіовізуальній взаємодії із користувачами. Проблеми екології швидко поширюють через репости та коментарі, що подекуди сприяє суспільному резонансу та навіть вирішенню заявленої проблеми.

Крім цього, користувачі соціальних мереж оприлюднюють світлини та відеоматеріали з місця події, очевидцями якої вони стали раніше, ніж напишуть у медіа. Отже, учасники події акумулюють відомості швидше за журналістів, розміщують їх у відкритому доступі в Instagram, Facebook, Twitter, TikTok та інших платформах. Але разом із тим треба здійснювати перевірку цих фото й відео та подавати достовірну інформацію.

Крім цього, онлайн-медіа й соціальні платформи можуть використовувати увесь потенціал мультимедійного контенту (стримінгові трансляції, графіки, інфографічні матеріали, карти, супутникові знімки, скриншоти, гіперлінки, лонгріди, онлайн-бази даних та інші інтерактивні складники).

– різностороннє висвітлення проблеми. Особливо це стосується місцевого телебачення, журналісти якого беруть коментарі у посадовців, комунальників, однак висвітлюють проблему однобоко. Потрібно залучати незалежних експертів, домовлятися про інтерв'ю із екологічними активістами, шукати очевидців подій тощо. У такий спосіб можна буде подати проблему під різними кутами зору, що покращить зацікавленість проблемами екології серед широкого кола реципієнтів.

– залучення експертів, у тому числі незалежних експертів. Важливу роль у підготовці матеріалів відіграє залучення експертів, адже журналісти не є професійними екологами й не завжди можуть оцінити ступінь тих чи інших проблем. Недаремно В. Маркова наголошує, що залучення експертів до коментарів під час підготовки журналістських матеріалів часто має виключно технологічний характер, наслідком чого є ряд проблем у взаємодії журналістів з експертами та у сприйнятті аудиторією медіапродуктів із коментарями. Тому особливо важливим є визначення критеріїв експертності та факторів, які

підвищують роль експертної думки у медіа [42]. Подібне ставлення до залучення експертів підкреслює проблему екологічних матеріалів у локальних медіа: беручись за актуальні та значущі питання, журналісти часто висвітлюють їх недостатньо глибоко, і суть проблеми залишається для аудиторії нерозкритою.

О. Гарматій також зазначає, що співпраця між журналістами та науковцями-екологами є надзвичайно важливою. Для цього потрібно встановити контакт, використовуючи сучасні технічні можливості, та отримувати актуальні коментарі та консультації [32, с. 14]. Зі свого боку, науковці мають намагатися пояснювати складні поняття зрозумілою для широкої аудиторії мовою, пояснювати чим загрожують ті чи інші тенденції та надавати поради щодо мінімізації наслідків тих чи інших проблем.

– покращення візуалізації. Проблеми екології та їх наслідки краще сприймаються якщо журналісти використовують відеоматеріали, інфографіку, вміють працювати із масивами даних тощо. Однак у місцевих медіа не завжди можна зауважити навіть власне фото із місця події, часто подають запозичені із сайтів державних чи комунальних структур та відомств.

Інфографіка є значущим засобом для наочного відображення складної інформації та даних – це графіки, діаграми, зображення та інші візуальні компоненти, які сприяють поданню складного змісту у доступній формі. Саме із її допомогою можна глибше осягнути та осмислити подану інформацію, а також посилити зацікавленість та значущість матеріалу, привертаючи більшу кількість аудиторії. Під час розробки інфографіки для журналістських публікацій слід урахувувати достовірність і неупередженість відомостей, простоту сприйняття для читачів тощо.

Отже, підхід висвітлення проблем екології у місцевих медіа потребує суттєвого вдосконалення. Варто, зокрема, використовувати значно більшу кількість жанрів, інформаційних провідів, брати коментарі у експертів, у тому числі в незалежних, працювати над якісною візуалізацією матеріалів.

ВИСНОВКИ

Екологічна журналістика як самостійний напрям журналістської діяльності має на меті вивчати й висвітлювати взаємозалежність між природним середовищем і людиною, аналізувати вплив антропогенної діяльності на довкілля і, водночас, вплив природних процесів на суспільство. У ході роботи журналісти мають шукати з допомогою своїх публікацій ефективні шляхи для розв'язання екологічних проблем загальнодержавного та локального рівнів. Також важливо зосереджувати увагу на позитивній стороні цього питання, тобто писати про особливості та неповторність флори та фауни, покращувати екологічну свідомість реципієнтів тощо. Загалом мас-медіа виконують такі функції у контексті екологічної проблематики: інформаційно-пізнавальну, світоглядно-формувальну, освітньо-виховну, соціалізаційну, організаційну та контрольну. Водночас, екологічна тематика вирізняється серед інших тематичних напрямів підвищеним рівнем емоційного впливу, що зумовлено її безпосереднім зв'язком із питаннями безпеки, здоров'я та виживання суспільства. Серед основних недоліків і типових помилок матеріалів на екологічну тематику варто виокремити недостатній рівень базових екологічних знань, упередженість у подачі інформації, надмірну сенсаційність, брак позитивних прикладів екологічних змін, викривлення фактів і неточність у висвітленні відомостей, а також поверховий підхід до аналізу проблеми.

Екологія на місцеву рівні за важливістю не поступається загальнодержавному, більше того, може оприлюднювати дані актуальні саме для жителів її регіону, завдяки чому має суттєві переваги. Тому надзвичайно важливо, щоб проблеми у регіонах висвітлювали на місцевому рівні, адже вони стосуються насамперед конкретної території і людей, що на ній проживають, та можуть потребувати нагального вирішення. Ще у сучасних умовах екологічна журналістика має виступати дієвим інструментом висвітлення не лише

екологічних проблем, а й тих загроз, які постають перед довкіллям у період збройних конфліктів.

Для аналізу відібрано такі медіа, як телеканал «ТРК МАРТ», інтернет-медіа «Новини N», онлайн-видання «Миколаївська правда», газета «Вечірній Миколаїв». Матеріали вивчали упродовж періоду з вересня 2025 по березень 2026 рр. Щодо «ТРК МАРТ», то саме на цього телеканалі було виявлено найкращий підхід до висвітлення екології. Значну увагу журналісти зосереджують на проблемах: труднощі водопостачання, загроза підтоплення, спалювання сухої рослинності, лісові пожежі, розвиток природоохоронних територій, однак у сюжетах помітно переважає подієвий підхід. Попри наочність і оперативність подачі, відчувається нестача аналітики, ґрунтовного опрацювання актуальних питань, пояснення причинно-наслідкових зв'язків та залучення ширшого кола експертів.

Редакції онлайн-видання «Новини N» та онлайн-видання «Миколаївська правда» також зосереджуються на екологічній проблематиці, готуючи матеріали переважно на основі публікацій із офіційних структур, дописів із соціальних мереж, а також інших медіа. У всіх випадках бракує власне журналістського дослідження, яке б поєднувалися ці підходи, перевірялися названі посадовцями факти та аналізувалися причинно-наслідкові зв'язки. Загалом стан висвітлення проблем екології залишає бажати кращого.

Серед друкованих медіа обрано газету «Вечірній Миколаїв». Щодо висвітлення нагальних екологічних проблем, зокрема тих, що стосуються якості води, стихійних сміттєзвалищ, пожеж і підпалів сухої рослинності, то ситуація загалом подібна до онлайн-ЗМІ. Журналісти готують переважно короткі інформаційні матеріали, використовуючи як джерела повідомлення офіційних установ. Крім заміток, на її шпальтах виявлено нарис, звіт. Ілюстративний супровід публікацій доповнює зміст, однак він також запозичений з інших ресурсів: зокрема, із сайтів «Миколаївводоканалу», Державного агентства відновлення інфраструктури, ДСНС, екологічної інспекції.

На основі проведеного аналізу, подаємо рекомендації для підвищення ефективності висвітлення проблем екології у місцевих ЗМІ: використовувати різні жанри для підготовки публікацій, а не лише замітки; системність публікацій; кращий пошук інфоприводів (більшість наявних пов'язані зі заходами та публікаціями на сайтах структур чи комунальників); використовувати потенціал соціальних мереж для створення та поширення інформації; потрібне різностороннє висвітлення проблеми та залучення експертів, у тому числі незалежних експертів, покращення візуалізації.

Отже, поставлені перед нами мета та завдання реалізовані у повному обсязі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Аналізовані матеріали місцевих медіа:

1. Аварійні дерева спиляли на головній пішохідній вулиці Миколаєва (фото). *Новини* N. 12.02.2026. URL: <https://novosti-n.org/ua/news/Avarijni-dereva-spylyaly-na-golovnij-pishohidnij-vulyczy-Mykolayeva-foto--332549>
2. Белкіна А. Аналізи води у школах Миколаївської області: гроші збирали з батьків, чиновники не знали. *Новини* N. 6.10.2025. URL: <https://novosti-n.org/ua/news/Analizy-vody-u-shkolah-Mykolayivskoyi-oblasti-groshi-zbyraly-z-batkiv-chynovnyky-ne-znaly-324554>
3. В мкрн Тернівка виявлено масштабне сміттєзвалище площею в 1 га. *Миколаївська правда*. 20.02.2026. URL: <https://www.nikpravda.com.ua/v-mkrn-ternivka-vyyavleno-masshtabne-smittyezvalyshhe-ploshheyu-v-1-ga/>
4. Вирубування дубів заради «АТБ» та АЗС у Миколаєві: розпочались громадські обговорення. *Новини* N. 5.11.2025. URL: <https://novosti-n.org/ua/news/Vyrubuvannya-dubiv-zarady-ATB-ta-AZS-u-Mykolayevi-rozpochalys-gromadski-obgovorennya-326519>
5. Відбулися екологічні читання «Збережемо для нащадків». *Вечірній Миколаїв*. 30.11.2025. URL: <http://vn.mk.ua/vidbulysya-ekologichni-chytannya-zberezhemo-dlya-nashhadkiv/>
6. Вкотре з'явилося сміттєзвалище біля учбового закладу. *Миколаївська правда*. 22.12.2025. URL: <https://www.nikpravda.com.ua/vkotre-z-yavilos-smittyezvalyshhe-bilya-uchbovogo-zakladu/>
7. Вода в кранах Миколаєва вже така сама, як у Києві. *Миколаївська правда*. 18.01.2026. URL: <https://www.nikpravda.com.ua/voda-v-kranah-mykolayeva-vzhe-taka-sama-yak-u-kyievi/>
8. Вода з крану може коштувати 100 гривень за куб – «Миколаївводоканал» шокує тарифом після запуску нового водогону. *Вечірній Миколаїв*. 9.12.2026. URL: <https://vn.mk.ua/voda-z-kranu-mozhe-koshtuvaty-100->

gryven-za-kub-mykolayivvodokanal-shokuye-taryfom-pislya-zapusku-novogo-vodogonu/

9. Вода у кранах миколаївців зараз така, як у Києві. *Вечірній Миколаїв*. 17.01.2026. URL: – Кім. <https://vn.mk.ua/voda-u-kranah-mykolayivtsiv-zaraz-takayak-u-kyievi-kim/>

10. Вода у Миколаєві різко погіршилась: забарвленість зросла у 5 разів. *Миколаївська правда*. 06.03.2026. URL: <https://www.nikpravda.com.ua/voda-u-mykolayevi-rizko-pogirshylas-zabarvlenist-zrosla-u-5-raziv/>

11. Вода у Миколаєві різко погіршилась: забарвленість зросла у 5 разів. *Миколаївська правда*. 6.03.2026. URL: <http://nikpravda.com.ua/voda-u-mykolayevi-rizko-pogirshylas-zabarvlenist-zrosla-u-5-raziv/>

12. Збереження довкілля Миколаївщини: нові заповідні території та екологічні виклики в сучасних умовах. *ТРК МАРТ*. 23.02.2026. URL: https://www.youtube.com/watch?v=cjD7R8_SJjc&list=PLHpFxFkQK8MFgu8Qtpf_vwy4ELZLI4naF&index=60

13. Ковчег у степу. *Вечірній Миколаїв*. 22.02.2026. URL: <https://vn.mk.ua/130760-2/>

14. Масований удар по Україні | ССО атакували окупантів у Криму | Загроза паводку на Миколаївщині. *ТРК МАРТ*. 17.02.2026. URL: https://www.youtube.com/watch?v=yLiT_LC2jtM&list=PLHpFxFkQK8MFgu8Qtpf_vwy4ELZLI4naF&index=71

15. Міст, водосховище та греблі у Миколаївській області під загрозою руйнування: може затопити села. *Новини N*. 14.03.2026. URL: <https://novosti-n.org.ua/news/Mist-vodoshovyshhe-ta-grebli-u-Mykolayivskij-oblasti-pid-zagrozoyu-rujnuvannya-mozhe-zatopyty-sela-334338>

16. На Первомайщині виявили масштабне несанкціоноване сміттєзвалище площею понад 1000 кв. м. *Миколаївська правда*. 13.01.2026. URL: <https://www.nikpravda.com.ua/na-pervomajshhyni-vyyavyly-masshtabne-nesanktsionovane-smittyezvalyshhe-ploshheyu-ponad-1000-kv-m/>

17. Обстріл Миколаєва 2 серпня: екології підраховали збитки. *Новини* N. 19.09.2025. URL: <https://novosti-n.org/ua/news/Obstril-Mykolayeva-2-serpnya-ekologiyi-pidrahuvaly-zbytky-323272>
18. Палії знову нищать сміттєві контейнери: випадки вандалізму над комунальним майном зростають. *ТРК МАРТ*. 25.09.2025. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nx3PG15oGY4>
19. Пепелов О. Понад 200 дерев висадили в урочищі «Жовтневе» у Миколаєві. *Новини* N. 15.11.2025. URL: <https://novosti-n.org/ua/news/Ponad-200-derev-vysadyly-v-urochyshhi-ZHovtneve-u-Mykolayevi-327125>
20. Питна вода для Миколаєва: Європейський інвестиційний банк допомагає побудувати систему водоочищення. *ТРК МАРТ*. 23.11.2025. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=yFlslW4k9UE>
21. Протягом року в Інгульському районі виявили 26 нових незаконних звалищ сміття. *Вечірній Миколаїв*. 16.10.2025. URL: <https://vn.mk.ua/protyagom-roku-v-ingulskomu-rajoni-vyyavyly-26-novyh-nezakonnyh-zvalyssh-smittya/>
22. Реконструкція водопроводу: як у Корабельному районі Миколаєва проводять заміну мереж. *ТРК МАРТ*. 13.03.2026. URL: https://www.youtube.com/watch?v=oEuTNGL9zhI&list=PLHpFxRkQK8MFgu8Qtpf_vwy4ELZLI4naF&index=14
23. Рівень води підвищиться: на Миколаївщині попереджають про підтоплення. *Новини* N. 2.03.2026. URL: <https://novosti-n.org/ua/news/Riven-vody-pidvyshhytsya-na-Mykolayivshhyni-poperedzhayut-pro-pidtoplennya-333636>
24. Розробила спосіб ліквідації розливу олії у водоймах: 11-класниця з Миколаєва отримала золото на міжнародній виставці. *Новини* N. 17.12.2025. URL: <https://novosti-n.org/ua/news/Rozrobyla-sposib-likvidacziyi-rozlyvu-oliyi-u-vodojmah-11klasnyczya-z-Mykolayeva-otrymala-zoloto-na-mizhnarodnij-vystavczi-327240>
25. Савчук А. Майже п'ять млн тонн відходів від руйнувань накопичено на Миколаївщині: як переробляються будівельні уламки. *Новини* N. 4.12.2025. URL: <https://novosti-n.org/ua/news/Majzhe-p-yat-mln-tonn-vidhodiv-vid->

rujnuvan-nakopycheno-na-Mykolayivshhyni-yak-pereroblyayutsya-budivelni-
ulamky-328302

26. Сенкевич розповів, коли у домівках миколаївців з'явиться чиста вода. *Вечірній Миколаїв*. 3.03.2026. <https://vn.mk.ua/syenkevych-rozpoviv-koly-u-domivkah-mykolayivtsiv-zyavytsya-chysta-voda/>

27. Ситуація під контролем: у Миколаївській ОВА прокоментували ситуацію з підтопленням у регіоні. *ТРК МАРТ*. 25.02.2026. URL: https://www.youtube.com/watch?v=YrRlSTA2xUc&list=PLHpFxFkQK8MFgu8Qtpf_vwy4ELZLI4naF&index=52

28. Тільки після звернення громадян районна адміністрація прибрала сміттєзвалище. *Миколаївська правда*. 23.02.2026. URL: <https://www.nikpravda.com.ua/tilky-pislya-zvernennya-gromadyan-rajona-administratsiya-prybrala-smittyezvalyshhe/>

29. Чокот А. Шламові поля під Миколаєвом можуть закинути: у НГЗ закінчуються гроші для їхнього обслуговування. *Новини* N. 12.02.2026. URL: <https://novosti-n.org/ua/news/SHlamovi-polya-pid-Mykolayevom-mozhut-zakynuty-u-NGZ-zakinchuyutsya-groshi-dlya-yihного-obslugovuvannya-332573>

Використані джерела

30. Бесяков О. Сучасні проблеми розвитку екологічної журналістики в Україні. URL: <https://nasplib.isoftware.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/33a43f35-3d43-4e07-8ad1-7965fee594a1/content>.

31. Бончак Т., Онуфрієв С. Екологічна проблематика в локальних медіа. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Журналістика*. 2025. № 1. С. 28-35.

32. Гарматій О., Шеремко А. Науковий vs розважальний контент в українському екологічному теледискурсі: проблеми та особливості. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Журналістика*. 2022. № 1. С. 7-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpjn_2022_1_4

33. Дмитруха Т. І. Забруднення довкілля ртуттю – найгостріша екологічна проблема сучасності. *Екологічна безпека та природокористування*. 2014. Вип. 15. С. 46-52.

34. Дослідження ІМІ: частка матеріалів про екологію в українських онлайн-медіа знизилась до 1,4%. Інститут масової інформації. 16.10.2024. URL: https://imi.org.ua/news/doslidzhennya-imi-chastka-materialiv-pro-ekologiyu-v-ukrayinskyh-onlajn-media-znyzylas-do-1-4-i64312?utm_source=chatgpt.com

35. Зміна клімату в Україні та світі: причини, наслідки та рішення для протидії. Екодія. URL: <https://surl.li/ctrnrl>

36. Кичко І. Вплив засобів масової інформації на формування екологічної свідомості у контексті безпеки водокористування. *Науковий вісник Полісся*. 2023. № 1. С. 19-35. . URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvp_2023_1_4

37. Ковальчук О. Екологічна проблематика в загальноукраїнських газетах: спільне та відмінне. *Український інформаційний простір*. 2020. # 2. С. 72-82

38. Кононенко І. Стратегічна комунікація в екологічній сфері. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Політичні науки та публічне управління. 2022. Вип. 1. С. 25-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaupp_2022_1_6

39. Кошман І. Інформаційна складова гібридної війни (на прикладі локальних медіа). *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. Філологія. 2024. Вип. 2. С. 54-58.

40. Кузнецова О. Д. Телевізійна екологічна просвіта тревел-шоу "Орел і решка. Чудо світу" 2020 р. – першого півріччя 2021 р. *Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації*. 2021. № 4. С. 32-39

41. Маленко Я. Стратегічні комунікації у відображенні екологічної проблематики. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2021. Вип. 61. С. 151-163

42. Маркова В. А. Експерти в медіа: від технології до екології. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Соціальні*

комунікації». 2020. № 17. URL: <https://periodicals.karazin.ua/sc/article/view/16530>.

43. Матвієнків С. Регіональні медіа: дефініція поняття та особливості функціонування в умовах російсько-української війни 2022 року. *Історичні, політичні, культурно-освітні, релігійні, економічні та правові аспекти*. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2022. 1436 с. С. 992–999.

44. Мирошніченко А. Кризові екологічні комунікації в умовах російсько-української війни. *Грані*. 2025. Т. 28, № 2. С. 195-203.

45. Мялковська, Л. М., Жванія, Л. В., Войтенко І. Г. . Екологічна культура в сучасних медіа в Україні. *Обрії друкарства*, 2023. №2 (14), С. 140–153. URL: [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2023.2\(14\).295278](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2023.2(14).295278)

46. Олтаржевський Д. Специфіка висвітлення екологічної тематики в офі-ційних виданнях на прикладі газети «Урядовий кур'єр». *Актуальні питання масової комунікації*. 2003. Вип. 4. С. 28–32.

47. Павленко І.. Курліщук І. Особливості формування екологічної культури студентської молоді засобами масових комунікацій. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2018. Вип. 19(1). С. 196-200.

48. Про концепцію екологічної освіти в Україні: Рішення N 13/6-19 від 20.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text>

49. Рембецька О. Гарна новина для місцевої преси: у світлі знань майбутнє локальних медіа бачиться оптимістично. *Діалог: медіа-студії*. 2019. Вип. 25. С. 221-224

50. Садова Л. О. Жанрові трансформації локальних медіа: тенденції та чинники розвитку. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 36 (75) № 5 2025. Частина 2. С. 36–42

51. Україна в топ-50 країн за забрудненням повітря. Ecolog-ua. 2021. URL: <https://ecolog-ua.com/news/ukrayina-v-top-50-krayin-za-zabrudnennnyam-povitrya>

52. Філянніна Н., Іванова К. Комунікативний простір екоосвіти: мас-медіа та екологічна освіта. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2015. Вип. 8. С. 139-141
53. Харченко С. І. Екологічна медіаграмотність в умовах сталого розвитку. *International journal of philology*. 2024. Vol. 15, № 2. С. 82–95
54. Харченко С., Шинкарук В. Інформаційний супровід екологічної освіти журналіста в контексті сталого розвитку. *International journal of philology*. 2022. Vol. 13, № 3. С. 68-80
55. Харченко С., Шинкарук В. Екологічна журналістика: міжнародний досвід та українські реалії. *International journal of philology*. 2022. Vol. 13, № 1. С. 77-89
56. Цимбал А., Стеблина Н. Роль, значення та сприйняття екологічної журналістики під час війни. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. Том 1 № 17 (2025). URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/17295>
57. Яблонський М. Екожурналістика сайту «Новини України та світу – Суспільне | Новини»: тема підризу Каховської ГЕС та його наслідків як воєнного злочину рф. 10th International congress on scientific research 01–03 august 2024 Lutsk, Ukraine proceedings book, С.383–389. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/27006/1/Taras%20Shevchenko%2010.%20.pdf>
58. Як війна вплинула на якість повітря: українські вчені провели перше ґрунтове дослідження. УКРІНФОРМ. 24.02.2026. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4094983-ak-vijna-vplinula-na-akist-povitra-ukrainski-vceni-proveli-perse-gruntovne-doslidzenna.html>
59. Karyotakis M-A, Antonopoulos N. Web Communication: A Content Analysis of Green Hosting Companies. *Sustainability*. 2021. Vol.13 (2). 495 p.